

1. TOHUM SERTİFİKASYONU VE PAZARLAMASI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 1.1. Sertifikasyon işlemlerinin aksatılmadan yürütülebilmesi için; tohumluk kontrolörleri öncelikle tohumculuk hizmetlerini yürüten birimlerde görevlendirilecek, gerektiğinde ilçe müdürlüklerinde çalışan tohumluk kontrolörlerine tarla kontrolü ve numune alma işlemlerinde yetki devri yapılacak, ayrıca farklı sebeplerle başka birimlerde görevlendirilen tohumluk kontrolörleri, tarla kontrolü ve numune alma işlemlerinin yoğun olduğu dönemlerde bu hizmetlerin yürütülmesinde görevlendirilecektir.
- 1.2. Sertifikasyon kuruluşlarının sorumluluk alanları EK-1’de verilmiştir. Zorunlu hallerde Genel Müdürlük talimatı ile geçici süre ile farklı sertifikasyon kuruluşlarına numuneler gönderilebilecektir.
- 1.3. OECD beyannameleri kabulü il müdürlükleri ve numune alınması ise il müdürlükleri veya bölgesel kamu sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılacaktır. Bu beyannamelerin kabulü bütün tohumluk kontrolörleri tarafından yapılabilir. Ancak bu beyannamelerin tarla kontrolleri ve numune alma işlemleri yalnızca OECD tohum şeması eğitimi almış tohumluk kontrolörleri tarafından yapılacaktır.
- 1.4. Üretici tarafından yetiştiriciden alınan tohumların, yetiştiriciden üreticiye geçişini belgelendiren imzalı belgenin/belgelerin kontrolü, numune alma aşamasında yapılacak ve bu belgelerde yetiştirici imzası ve beyanname numarası/numaraları yer alacaktır. Bu belge için müstahsil makbuzu zorunlu tutulmayacak olup, yetiştirici tarafından imzalanan belge veya liste kabul edilecektir. Yetiştirici imzası içeren belgeler beyan edilmeyen partilerden numune alınmayacaktır. Pamuk gibi yetiştiriciden alınan mahsulün bir aracı vasıtası ile üreticiye geçtiği türlerde; üretilen tohumun yetiştiriciden aracıya ve aracıdan üreticiye geçişi belgelendirilecektir.
- 1.5. 5042 sayılı Kanun kapsamında koruma altına alınmış çeşitler için hak sahibi ve yetki verdiği kişiler dışında verilen beyannameler kabul edilmeyecektir. Koruma altına alınan çeşitler ile bu çeşitleri üretmek için hak sahibi tarafından yetkilendirilmiş kişilerin listesi Genel Müdürlüğümüz internet sitesinde yayımlanmaktadır.
- 1.6. Ham tohumluk sertifikası kaynak gösterilerek beyanname verilmesi durumunda beyannameler kabul edilmeyecektir.
- 1.7. Beyanname verdikten sonraki üretim aşamalarında, üretici firmaların tohum üretimi ile ilgili haklarının ve o ana kadar yapılan iş ve işlemlerin devredilmesi talep edildiğinde, devralacak firmanın yetkilendirme ve denetleme açısından aynı şartlara haiz olduğu teyit edilerek devre ait sözleşme metni ibraz edilir. Şartlar uygun ise iş ve işlemler kaldığı yerden yeni firma adına sürdürülür.
- 1.8. Sebze Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği çerçevesinde Sebze tohumu üretimi konusunda yetkilendirilmiş özel sektör tarımsal araştırma kuruluşlarınca üretimi yapılan standart tohumluklara ait üretim verileri, EK-11 de yer alan tablo formatında düzenlenerek her yıl ocak ayının 15 inde yazılı ve elektronik olarak Genel Müdürlüğe gönderilecektir.

- 1.9. Sertifikasyon kuruluşları tarafından düzenlenen sertifikaların listesi (yurt içi ve yurt dışı) Ek-2 de yer alan tablolar halinde her yıl ocak ayının 15 inde elektronik olarak Genel Müdürlüğe gönderilecektir.
- 1.10. Laboratuvar analizi yetki devri yapılan firmaların alınan numuneleri ilgili kamu sertifikasyon kuruluşuna gönderilmesini talep etmesi halinde, il müdürlüğü tarafından alınan numuneler il için yetkili (EK-1) kamu sertifikasyon kuruluşlarına gönderilebilir. Bu durumda kamu sertifikasyon kuruluşunun iş yoğunluğu ve çalışma programının aksatılmaması açısından il müdürlüğüne ilgili kuruluş, numune gönderilmeden önce bilgilendirilecektir.
- 1.11. Ön bitki şartı ile ilgili kontroller beyanname verilmesi aşamasında beyanname içerisinde yer alan bilgilere göre yapılacak, tarla kontrolleri sırasında beyana aykırı bir durum tespit edilmesi halinde Tohumluk Olamaz Raporu düzenlenecektir.
- 1.12. TVYS sistemine menşei sertifika girişleri ithalat ön izni veren kuruluşlar tarafından yapılacaktır. İthalat yapan kuruluşlar ilgili yerlere kontrol belgesi, tohum sertifikası ve ithalatın gerçekleştiğine dair Bakanlığımız karantina birimleri tarafından verilen onay yazıları ile başvuru yapacaklardır. İthalatı gerçekleştiren tohum miktarı ile ön izin verilen tohum miktarı arasında farklılıklar ortaya çıkması durumunda; menşei sertifikasının miktarı, az olan belgedeki miktar olarak yazılacaktır. İthal edilen tohumlarla verilecek üretim beyanında kaynak sertifikaların çoğaltımı ve onayı firma talebine göre sertifikayı sisteme tanıtan kuruluş tarafından yapılacak ve ilgisine istenen sayıda onaylı kopya verilecektir. Beyanname kabullerinde sertifikaların TVYS 'ye tanıtılması yeterli görülecek olup sertifikaların onaylı suretleri verilmesi halinde ayrıca aslı talep edilmeyecektir.
- 1.13. Sebze tohumu ambalajlarında; ambalajlarda ve etiketlerde bulunması gereken asgari bilgiler elektronik yazıcılarla ambalaj üzerine yazılabilir. Talep edilen asgari bilgilerin elektronik yazıcılarla çıkmayacak biçimde ambalajların üzerine işlenmesi durumunda aynı bilgilerin ambalaj ve etiketlerde ayrı ayrı yazılmasına gerek yoktur.
- 1.14. OECD kapsamında yapılan üretimlerde bitki sağlığı kontrol raporlarının aslı il müdürlüğü tarafından üretici kuruluşa verilecek olup, bir nüshası ise üretimi yapan firmada saklanacaktır. Yalnız hastalık tespit edilen tarlalara ait bitki sağlığı kontrol raporlarının fotokopisi TTSM 'ye gönderilecektir.
- 1.15. **İthal edilerek yeniden ambalajlanan tohumlar hariç**, OECD amaçlı üretimlerin yurt içine çevrilmesinde; OECD sertifikası alınmış ise yurtiçine çevirme işlemi EK-1 de belirtilen sorumluluk alanlarındaki kamu sertifikasyon kuruluşuna yaptırılacaktır. Sertifikasyon süreci devam ediyorsa (OECD sertifikası alınmamışsa) laboratuvar analizi ve belgelendirme işlemleri yetki verilen bütün özel ve kamu sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılabilecektir. Yetkili laboratuvar yurtiçine çevirme işlemini kendisi yapmaması durumunda EK-1 de belirtilen sorumluluk alanlarındaki kamu sertifikasyon kuruluşuna yaptırılacaktır.
- 1.16. İthal tohumların yeniden ambalajlama işlemlerinde laboratuvar analizi ve belgelendirme işlemlerini TTSM yapacaktır. Etiket sökme ve analiz numunesi alma

işlemleri TTSM 'den yazı beklemezsiniz il müdürlüğü veya sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılacaktır.

- 1.17. Sertifikaların (Yurtiçi/OECD/ISTA) geçerlilik süresi düzenleme tarihinden itibaren bir yıldır. Bu süre sonunda ticarete sunulacak tohumlar için **Tohumluk Analiz Raporu** alınması gerekmektedir. Tohum üreticisi firmalarca sertifikalı tohum üretimi amacıyla kendi adına verilen beyanlarında beyana esas çeşide ait sertifikaların süreleri dolmuş dahi olsa üretim amaçlı olduğu dikkate alınarak beyanları kabul edilecektir.
- 1.18. Kamu sertifikasyon kuruluşlarında, sertifikalar müdür tarafından yetki verilen müdür yardımcısı, birim koordinatörü, birim sorumlusu veya laboratuvar şefi tarafından imzalanacak, sertifikaların asıl suretinde başka imza bulunmayacaktır. Özel sektöre ait yetkilendirilmiş sertifikasyon kuruluşlarında ise laboratuvardan sorumlu teknik müdür imza atacaktır.
- 1.19. Tohumluk partileri TR.00.YY.KKKK.NNNN şeklinde numaralandırılır. Numara ve harf grubu arasına nokta (.) konulacaktır. Yeniden ambalajlama ve etiketlemede il ve üretim yılı "00.00" olarak yazılacaktır.
- 1.20. Çeşit, sınıf ve kademe değişmediği müddetçe bitişik parsellerin birleştirilmesi ile oluşturulan üretim alanı için tek bir beyanname verilecektir. Bu şekilde verilen beyannamelerde, üretim alanını oluşturan bütün parseller beyannameye yazılacaktır.
- 1.21. Beyanname kabullerinde, tarla kontrollerinde veya sertifika alma aşamasında tohumluk üreticilerinin ekilen sertifika sınıfına göre elde edilecek tohumluk sınıf/kademelerinin daha altındaki sınıf/kademelerindeki sertifika talepleri o sınıfa ait şartları tutması koşuluyla yazılı beyanları alınarak kabul edilecektir.
- 1.22. Beyannamelerin zamanında verilmiş olmasına rağmen, dosya bilgilerinde ve diğer lüzumlu evraklarında eksiklik, maddi hata vb. olması durumunda ilgili firmaya yazılı olarak bilgi verilecek ve eksikliklerin tamamlanması istenecektir. Eksikliklerin, il müdürlüğünün vereceği süre zarfında, süre verilmemiş ise en geç 1. tarla kontrollerinden 20 gün önce tamamlanmaması durumunda beyannameler iptal edilecektir.
- 1.23. Tohum üreticilerince verilecek ıslahçı materyali beyanlarında beyan verenin ıslahçısı olmaması durumunda ıslahçısından alınmış yetki/onay belgesi aranacaktır. Bu üretimlerde düzenlenecek sertifika sertifikasyon standartlarına uyması halinde en üst tohum sınıfı olacaktır.
- 1.24. Tarla kontrolleri sonucunda ortaya çıkan verim tahminlerinde, tohumluk partilerinin oluşturulması aşamasında, tahminden kaynaklanan artış en fazla % 5 olabilir. Numune alma aşamasında tohumluk kontrolörleri ve belgelendirme sürecinde sertifikasyon kuruluşları evraklar üzerinde verim tahminlerini ve sağlanan % 5 lik artışları kontrol edeceklerdir.
- 1.25. Tohumluk patates sertifikasyonunda depo kontrol raporunda belirtilen miktar sertifikasyon için kullanılacaktır.

- 1.26. Tarla kontrol ve tohumluk numunesi alma işlemleri biri tohumluk kontrolörü olmak üzere iki mühendis tarafından yapılacak ve imzalanacaktır. Numune alınan tohum ilaçlanmış ise, NGP'ne ilacın ticari adı yerine etkili madde adı yazılacaktır.
- 1.27. **Yem bitkileri ve Yemelik Tane Baklagil Yönetmeliği kapsamındaki türler hariç**, çok yıllık türler için verilen beyannamelerde, birinci yıl beyannameler kabul edildikten sonra, ikinci ve üçüncü yıllarda aynı parsel ve kademe için verilen beyannamelerde sertifika vb. gibi bir defa alınması yeterli görülen bilgi ve belgeler tekrar talep edilmeyecektir. Bu şekilde verilen beyannamelerde, üreticiler tarafından beyannamenin üzerine "GEREKLİ BELGELER .../.../.... TARİH VE ..... SAYILI BEYANNAMENİN EKİNDE VERİLMİŞTİR" ibaresi yazılacaktır.
- 1.28. **Yem bitkileri ve Yemelik Tane Baklagil Yönetmeliği'nin** standart tohum üretimi ile ilgili 12. Maddesinin 1. Fıkrasında "Standart tohumluk üretiminde tarla kontrolü üretici tarafından yapılır ve tarla kontrol sonuçları kayıt altına alınır." denilmektedir. Bu çerçevede standart tohum numuneleri laboratuvara gönderilirken üretici tarafından yapılmış tarla kontrollerini gösterir raporlar eklenecektir.
- 1.29. Özellikle ekstrem iklim koşullarının ortaya çıktığı yıllarda verim tahminlerinde yanılmanın en aza indirilmesi için, hasada yakın dönemlerde çeşitlerin genetik potansiyeli de dikkate alınarak ikinci bir kontrol yapılacak ve verim tahmini buna göre hesaplanacaktır.
- 1.30. İl müdürlüklerine, OECD amaçlı üretimlerde ülkemizde olmayan hastalıklar için ilave hastalık kontrolü talep edilmesi halinde, tohumluk üreticileri; kontrol edilmesini istediği hastalık ve zararlıların açık bir şekilde belirtildiği bir yazı ile il müdürlüğüne müracaat edecektir. İl müdürlükleri tarafından bu ek talepte dikkate alınarak bütün hastalık ve zararlılar yönünden kontroller yapılacaktır.
- 1.31. Beyannamelerin TVYS 'ye giriş tarihi beyanname veriliş tarihi olarak kabul edilecektir. TVYS üzerinden verilen beyannamelerin başvuru sahibi tarafından imzalanmış suretleri ilgili türe ait tarla kontrol tarihinden 20 gün önce İl Müdürlüğüne teslim edilmelidir.
- 1.32. Beyanname ve Tarla Kontrol Raporları TVYS sisteminde düzenlenerek çıktısı alınıp formda belirtilen kişilerce onaylanacaktır. Şeker pancarı beyannameleri birinci yıl manuel olarak verilirken ikinci yıl beyannameleri TVYS üzerinden sisteme eklenecektir.
- 1.33. Ham tohumluk sertifikası talebi dışında, ambalajlanmamış ve etiketlenmemiş partilerden sertifikasyon işlemleri için tohumluk numunesi kesinlikle alınmayacaktır. Ham tohumluk sertifikası taleplerinde partilerin, üreticiler tarafından belirlenip, başka partilerle karışmayacak bir şekilde, büyük çuvalar, konteynırlar veya mühürlenmeye uygun tohum muhafaza odalarında depolanması gerekmektedir.
- 1.34. Tohumluk üretimlerinde kullanılan polietilen ambalajlarda sadece dikme etiket usulüne uygun olacak şekilde, çuvalın ağız kısmında, etiketin alt ucu çuvalın içerisinde yer alacak şekilde kullanılacaktır. Ambalajlar üzerinde etiketleri bulunmayan veya yalnızca zımba ile ambalajlara tutturulmuş etiketleri olan tohumluk partilerinden kesinlikle numune alınmayacaktır.

- 1.35. Bitki pasaportu sistemine dâhil olan sebze türlerinde, ithal edilen veya üretilen tohum ve fidelerin pazarlanmasında, her ambalajda bir etiket bulunması koşuluyla, bitki pasaportu etiketi ile sertifikasyon ve pazarlama yönetmeliğinde istenilen bilgiler içeren etiketler birleştirilebilir.
- 1.36. Kaplama ve ilaçlama yapılarak ticarete arz edilecek tohumlarda, ambalaj üzerinde ve etiketlerde net ağırlık (kaplama yapılmamış halinin ağırlığı) bilgisi yer alması koşulu ile kaplamalı tohumlardan numune alınabilecektir. Bu tohumlarda parti miktarları net ağırlıklar üzerinden oluşturulacak, sertifikasyon ve pazarlama ile ilgili bütün işlemler tarla kontrol raporundaki verim tahmini ile partilerin net ağırlık miktarları üzerinden gerçekleştirilecektir.
- 1.37. Tohumluk olamaz raporu almış olan partiler kesinlikle ticarete arz edilmeyecektir. Bununla ilgili bütün sorumluluk tohum üreticisindedir. Bu şekildeki tohumları ticarete arz edenler hakkında 5553 sayılı Tohumluk Kanunu'nun 12. Maddesine göre işlem yapılacaktır.
- 1.38. Tohumluk olamaz raporu almış olan partilere ait etiketler imha edilecek olup bu durum tutanakla kayıt altına alınacaktır. Tutanaklara etiket seri numaralarının aralığı (serinin ilk ve son numarası) yazılacaktır. Üretici düzenlenen tutanağın bir nüshasını etiketi temin ettiği birime gönderecektir.
- 1.39. Tescil, üretim izni veya standart tohumluk kaydı sona eren çeşitlerin stok bildirimleri, kayıt listelerinden çıkarıldığı tarihten itibaren dört ay içinde TTSM 'ne yapılacaktır. Daha sonra yapılan stok bildirimleri kabul edilmeyecektir. TTSM stok bildirimlerini internet sitesinde ilan edecektir.
- 1.40. Yetki devri yapılan özel sektör sertifikasyon kuruluşlarının şahit numunelerine kamu sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılan denetim analizlerine itirazlar, sonuçların tebliği tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde yapılacaktır.
- 1.41. Patates hariç, yurtiçi sertifikasyon işlemlerinde üç adet numune alınacak ve bu numunelerin ikisi sertifikasyon kuruluşuna gönderilecek, biri üreticiye teslim edilecektir. Yurtiçi sertifikasyon ve OECD amaçlı numune alımında alınan numune miktarının yarısı kadar post kontrol numunesi alınarak sertifikasyon kuruluşlarına gönderilen numunelerin içine ayrı bir biçimde konulacaktır. Yetki devri kapsamında yapılacak denetlemeler ile itiraz halinde TTSM tarafından yapılan analiz işlemleri sertifikasyon kuruluşunun elinde bulunan şahit numune üzerinden yapılacaktır. OECD ve ISTA amaçlı sertifikalarda şahit numune üreticinin talep etmesi durumunda alınacaktır.
- 1.42. ISTA amaçlı numune alınırken, numune alınmasını talep eden gerçek kişi ya da firmanın TVYS sistemine kayıtlı üretici olmaması durumunda TVYS ye veri girişi il müdürlüğünce yapılacak ve firma olarak "diğer" seçilip, giriş kullanıcı tarafından yapılarak işlem tamamlanacaktır.
- 1.43. Hangi amaçla verilirse verilsin, etiket veya sertifika düzenleme aşamasında üreticinin talebine göre standartları tutması koşulu ile yurtiçi veya OECD etiketi veya sertifikası

düzenlenebilecektir. OECD ile ilgili sertifikasyon işlemlerinde kontrolörlerden en az birinin OECD tohum sistemi eğitimi almış olması zorunludur.

- 1.44. Safiyet yönünden tohumluk olamaz raporu alan partilerin yeniden seçtörlenerek ambalajlanması durumunda, yeni bir parti numarası verilecektir. Bu şekilde tohumluk olamaz raporu alan partilerin tarla kontrol raporlarından kullanılan kısımları yeniden partilendirme yapılacak biçimde TVYS de güncellenecektir.
- 1.45. Kayıt ve ithalat işlemleri sebze grubunda yürütülen şeker mısır ve cin mısırında tohum üretim ve pazarlama işlemleri Sebze Tohum Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülecektir.
- 1.46. Melez(Hibrit) türlerde, ekim tarihinden belirli bir süre sonra verilmesi gereken üretim beyannamelerinde son verilış tarihi, en son ekilen ebeveynin ekim tarihine göre hesaplanacaktır.
- 1.47. Ham tohumluk ambalajlarının etiketlerinin sökümü ile ambalajlama tarihi arasında geçen süre en fazla 3 ay olarak sınırlandırılacaktır.
- 1.48. İsta Blue sertifika (numune sertifikası) talebinde numuneler, analiz isteyen kişi veya kuruluşlar tarafından alınarak il müdürlüğüne müracaat edilecek, numune gönderme protokolü il müdürlüğü tarafından TVYS de oluşturulduktan sonra TTSM 'ne gönderilecektir.
- 1.49. İsta Orange sertifika (parti sertifikası) talepleri, il müdürlüğü veya kamu sertifikasyon kuruluşlarına talep formu doldurularak yapılacak ve alınan numuneler sertifikalandırılmak amacı ile TTSM 'ne gönderilecektir. Numune gönderme protokolü TVYS sisteminden oluşturulacak olup, talep eden kişi veya üretici TVYS sisteminde kayıtlı değil ise NGP diğer firmalar adı altında il müdürlüğü veya kamu sertifikasyon kuruluşları kontrolörlerince girilecektir. İSTA Orange sertifikası için numune alma işlemleri mutlaka İSTA konusunda eğitim almış kontrolörlerce yapılacaktır. İSTA kontrolörlerinin yıllık denetimlerini tamamlamak amacıyla il müdürlüğü veya kamu sertifikasyon kuruluşu kontrolörlerince İSTA kapsamında 3 ya da daha fazla numune aldırma talebi olması durumunda talebin yapıldığı gün ttsm@tarim.gov.tr adresine bildirilmesi gerekmektedir.
- 1.50. Yurt dışından ithal edilen tohumlukların yeniden ambalajlama ve etiketleme işlemleri ithalatı yapan kuruluş veya ithal edilen ülkenin yetkili kuruluşunca yetki verilen kuruluş tarafından yapılacaktır. Yeniden oluşturulan ambalaj ve etiketlerin üzerinde ithal eden firma adı yazılacaktır.
- 1.51. Yeniden ambalajlama ve etiketleme işlemleri sadece tohumluk parti numarasında üretici kodu bulunan kuruluş tarafından yapılacaktır.
- 1.52. Tohumluk üreticileri, partileri TVYS sisteminde oluşturup sistemden talep formu olarak etiket talebinde bulunmaları halinde, etiket talep formu ekinde gönderilmesi gereken beyannameleri ve tarla kontrol raporlarını etiket talep dosyası ekinde etiket alınan kuruluşa göndermeyecekler dosyada muhafaza edeceklerdir.

2. FİDAN-FİDE SERTİFİKASYONU VE PAZARLAMASI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 2.1. Ülkemizde geliştirilerek tescil ettirilen çeşitlerde 1 nolu damızlık tespiti, çeşit sahibi kuruluş (özel veya kamu araştırma kuruluşları ve üniversiteler) tarafından yapılarak, Genel Müdürlüğe bilgi verilecektir. Bunun dışındaki çeşitlerde yetki verilecek kuruluş, yapılan taleplerin değerlendirilmesi sonucunda Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilecektir. 1, 2, ve 3 nolu damızlık ünitesine sahip Bakanlıkça yetkilendirilen kuruluş ve çeşitlerin isimleri TTSM ve il müdürlüğüne bildirilir.
- 2.2. 1, 2 ve 3 nolu damızlıkta çeşit ve yer değişikliğinde; üretici tarafından il müdürlüğüne yazılı bilgi verilecek, tutanak, plan ve parsel krokisi sunulacak ve il müdürlüğünce TTSM 'ne bildirilecektir.
- 2.3. 1, 2 ve 3 nolu damızlık ünitelere sahip araştırma veya yetkilendirilen (üniversite veya özel sektör) kuruluşların eski ve yeni damızlık parselindeki tür ve çeşitlerde ağaç bazında plaka numarası verilerek liste halinde yeni düzenleme yapılacaktır. Plakalandırma için; damızlık sınıfı kodu (ÖN, TE, SE, ST), üretici kodu, çeşit kodu, ve her bir ağacı içeren ağaç kodu, kodlama sistemine göre plaka numaralandırma sistemi yapılacak, her bir damızlık parseline (1, 2, 3 nolu) ait parsel, tür, çeşit ve ağaçlar plaka numarasına göre liste halinde düzenlenecek, dikim ve parsel krokileri de eklenerek TTSM ve Genel Müdürlüğe en geç 31 Mayıs tarihine kadar gönderilecektir. Başvuru esnasında damızlık üretim materyallerine ait belge ve formlarda yeni plaka numaraları kullanılacaktır.
- 2.4. Sertifikasyon sistemine tabi damızlık tesisi için yurtdışından ithal edilen (ön temel ve temel) fidan, çilek veya üretim materyallerine ait menşei belgeleri, materyalin alındığı ülkelerin sertifikasyon kuruluşlarından alınmalıdır.
- 2.5. Beyanname başvurusunda üreticinin geçerli Fidan Üretici Belgesi / Fide Üretici Belgesi (Çilek Fidesi Üretimi) Doku Kültürü İle Üretici Belgesi olup olmadığına il müdürlüğü tarafından bakılacaktır. Yetkilendirme belgesinde geçerliliğin kontrol veya sertifikalandırma döneminde sona ermesi halinde, üretici tarafından alınacak yeni üretici belgesi bilgileri de formlara yazılacak, aksi halde geçerlilik süresi dolmuş üretici belgesi ile kontrol raporuna sertifika ve etiket düzenlenmeyecektir.
- 2.6. Fidan, Fide (Çilek Fidesi Üretimi) ve Doku Kültürü Üretici belgelerinde isim ve unvan değişikliklerinde ve belgeye ait bilgiler güncellendiğinde yeni belgenin bir sureti il müdürlüğünce TTSM 'ne gönderilecektir.
- 2.7. Fidan Üretici Belgesi, Fide Üretici Belgesi (Çilek Fidesi Üretimi) ve Doku Kültürü ile Tohumluk Üretici Belgesi için ayrı ayrı üretici belgesi düzenlenecek, Üretici Kodu, üreticinin talebi üzerine il müdürlüğünce yetki belgesinin bir sureti ile TTSM 'den alınacaktır.
- 2.8. Fidan ve Üretim materyallerine ait sertifika ve etiket talepleri;
  - 2.8.1. Üretici pazarlayacaksa; fidan ve tüm üretim materyalleri sertifika (standart/sertifikalı/temel/ön temel) ve etikete sahip olacaktır.

- 2.8.2. Üretici kendi fidan (sertifikalı/temel/ön temel/) üretiminde kullanacaksa, üretim materyali ve fidanlar sertifika ve etikete sahip olacaktır.
- 2.8.3. Üretici kendi standart fidan üretimi için kullanacaksa, standart üretim materyaline sertifika ve etiket almayabilir.
- 2.8.4. Üretici pazarlayacak veya kendi kullanacak ise tüm doku kültürü üretimlerine (fidan veya üretim materyali) sertifika ve etiket alacaktır.
- 2.9. Çeşit adları (tüm anaçlar da dâhil) www.ttsm.gov.tr adresinde yer alan Çilek, Meyve ve Asma Çeşit Listesi'nde belirtildiği şekilde yazılacaktır.
- 2.10. Açık köklü olarak sertifikalandırılan fidan/üretim materyalleri, daha sonra tüplü ortama aktarıldığında 31 Mayıs tarihine kadar tüplü olarak yeni beyanname verilmeli ve en son Ekim ayında düzenlenen kontrol raporlarına göre sertifika ve etiket talep edilmelidir.
- 2.11. 1 nolu damızlık ünitelerinde, her parsele ait beyanname ve kontrol raporları ağaç plaka numaralarına göre aynı beyanname ve kontrol raporları üzerinde liste halinde düzenlenebilir ve bu durumda her bir ağaca ait plaka için ayrı sertifika ve etiket düzenlenir. 2 ve 3 nolu damızlık parsellerinde ise beyanname ve kontrol raporları, her bir çeşidin ağaç plaka numaralarına göre miktar belirtilerek liste halinde düzenlenir ve çeşit bazında toplam miktar yazılır, buna göre her bir çeşit için ayrı sertifika ve etiket düzenlenir.
- 2.12. Damızlıklarla ilgili formlarda belirtilen miktarların, kaç adet aşı gözü/çelik/tohum/köklü anaç için olduğu belirtilecektir.
- 2.13. Kendi kökü üzerinde aşı yapılmadan fidanı yetiştirilebilen türlerde, kendisi köklendirilerek kullanılacak üretim materyalleri çelik olarak adlandırılacak, çelik uzunluğu en az 15 cm en fazla 35 cm olarak belirlenecek.
- 2.14. Aynı bitkiden aşı gözü, çelik ve tohum alınması halinde miktarlar ayrı ayrı belirtilecektir.
- 2.15. Üretim materyali ve fidanın niteliği ile ilgili bilgiler formlarda (beyanname, kontrol raporu, analiz raporu, talep formu) yer alacaktır.
- 2.16. 1 Nolu Damızlık Ünitesinde bulunan kültür çeşidinin tohumu anaç olarak kullanıldığında, anaç çeşidi olarak ayrıca tescil edilmiş olmalı ve "Anaç Adı" tescilli-anaç-çeşit kayıt listesinde yer almalıdır; Kültür çeşitlerinin tohumları aynı zamanda aynı isimle anaç olarak kullanıldığında, çeşit sahibi anaç denemesine ait özellik belgesi ile Genel Müdürlüğe başvurur. Genel Müdürlük değerlendirme sonucunda Milli Çeşit Kayıt Listesine anaç çeşidi olarak eklenmek üzere Tescil Komitesi'ne başvuruyu iletir, Tescil Komitesi'nin değerlendirmesi sonucunda anaç çeşidi olarak Çeşit Kayıt Listesine eklenir. Çeşit kayıt listesinde yer alması durumunda anaç çeşidi olarak sertifikalandırılır.
- 2.17. Üretim materyalleri "A" formları (damızlıklarla ilgili) kapsamında alınan sertifika ve etiketler, söz konusu damızlıklardan beyanname yılı veya bunu takip eden yıl alınacak üretim materyalleri için kullanılacak; daha sonrasında damızlıktan alınacak üretim

materyallerinde kullanılmayacak ve yeni beyanname başvurusuna istinaden sertifikalandırma yapılacaktır.

- 2.18. **Sertifikalı aşılı fidanda;** 2019 yılı beyanname başvuru tarihine kadar sadece zeytin ve cevizde, anacın standart üretim materyali, çeşidin ise sertifikasyona tabi sertifikalı üretim materyali sertifikasına sahip olması durumunda, Bitki Sağlığı Standartları Talimatı kapsamında zeytin ve cevizde laboratuvar analizi veya makroskobik kontrol istenen tüm etmenler açısından tüm anaç-çeşit kombinasyonlarında İl Müdürlüğü bitki sağlığı uzmanlarınca her bir hastalık etmeni için kontroller ve şüpheli durumda laboratuvar analizi yapılır. Tüm etmenleri içeren kontrol sonucu, (beyanname veya kontrol raporu tarih, sayısı, etmen adı, kontrol durumunu gösteren) ayrı bir rapor halinde ilgili uzmanlarca imzalanarak, raporun aslı il müdürlüğünce TTSM' ne gönderilmesi ve kontrol sonucunun tüm etmenler bakımından temiz bulunması halinde çeşidin sınıfı sertifikalı olabilir.
- 2.19. Diğer türlerde aşılı fidanda hem anaca hem de çeşide ait sertifika sınıfına (ön temel, temel, sertifikalı) haiz üretim materyali sertifika belgeleri bulunmalıdır.
- 2.20. Kendi kökü üzerinde aşı yapılmadan fidanı yetiştirilebilen türlerde (ayva, fındık, incir, nar, zeytin vb.) çeşide ait sertifikalı sınıfında üretim materyali sertifika ve fatura suretinin ibrazı zorunludur.
- 2.21. Sertifikalı fidan üretiminde kendi damızlıklarına ait üretim materyalini kullanan üreticiler için, üretim materyallerine (anaç ve çeşit) ait üretim materyali sertifikası bulunmalıdır.
- 2.22. Sertifikasyona tabi aşılı fidan, çilek fidesi (ön temel, temel, sertifikalı) ve doku kültürü fidanında beyanname ve kontrol formları üzerindeki anaç ve çeşide ait üretim materyali menşei sertifikasının tarih ve numarası ve menşei etiket no doğru ve eksiksiz olarak yazılmalı ve fidanın niteliği belirtilmelidir.
- 2.23. Doku kültürü üretimleri hariç, virüsten arı olması istenilen üretime ait tüm sertifika sınıflarında fidan, çilek fidesi ve üretim materyali beyannameleri, 1 Ocak - 31 Mart tarihleri arasında il müdürlüğüne verilir. Kontroller ve analizler uygun dönemde yapılır. Beyanname üzerinde virüsten arı üretim olduğu belirtilir ve analiz için, il müdürlüğü beyannamenin bir nüshasını ilgili bitki sağlığı kuruluşuna gönderir. İlgili bitki sağlığı kuruluşu tarafından Bitki Sağlığı Standartları Talimatında belirtilen virüs etmenlerinin laboratuvar analizleri yapılır. Analiz raporunda tür bazında analizi yapılan virüs etmenlerinin isimleri yazılır, bitki sağlığı kuruluşu tarafından analiz sonucuna ait rapor aslı TTSM 'ne gönderilmeden sertifika ve etiket düzenlenmez. Bitki Sağlığı Standartları Talimatındaki etmenlerden sadece virüs etmenleri açısından temiz olduğu bilinen üretime virüsten arılık belgesi düzenlenir.
- 2.24. Standart fidan, standart üretim materyalleri için 31 Mart tarihine kadar beyannamesi verilen anaca ve çeşitlere ait üretimler için Bitki Sağlığı Standartları Talimatındaki etmenlerden sadece virüs etmenleri açısından temiz olduğu bilinen üretime virüsten arılık belgesi düzenlenebilir.

- 2.25. İl/ilçe müdürlüklerinde bulunan kontrolörlerce düzenlenen kontrol raporları il müdürlüklerinde mühürlendikten sonra TTSM' ne gönderilmesi gerekir.
- 2.26. Başvuru esnasında, belgelerin kontrolü beyannameyi kabul eden kontrolör tarafından yapılacaktır. Özellikle sertifikalı fidan beyannamelerinde faturada belirtilen sertifikalı üretim materyali miktarı ile beyannamedeki miktarların uyumlu olmasına dikkat edilecektir. Beyanname ve kontrol raporunda yer alan çeşitlerin milli çeşit kayıt listesindeki ve korunan (ıslahçı hakkı) çeşit listesindeki çeşitlerle uyumlu olup olmadığı kontrol edilecek, koruma altındaki çeşitlerin yetkili veya lisanslı çeşit sahibi olmayan üreticiler için, ilgili çeşide ait beyanname kabulü yapılmayacaktır.
- 2.27. Sertifikalı üretim materyaline ait sertifikanın aslına kontrolör tarafından "sertifikalı fidan üretiminde...tarih ve... sayılı beyannamede etiket no .....dan etiket no ....ya kadar .... adeti kullanılmıştır" ifadesi yazılacaktır.
- 2.28. Tüm meyve türlerinin standart fidan beyannamelerinde kullanılan üretim materyallerine ait (anaç ve çeşit) sertifika ve etiket bilgileri ile fatura eklenecek; aksi halde üretici üretim materyalinin alındığı parselle ilgili yazılı taahhütname verecektir. Taahhütnamede; kullanılan üretim materyalinin hangi beyannamede kullanıldığı belirtilerek, çeşit ve tür açısından oluşabilecek sorunlardan sorumlu olduğunu kabul edecektir.
- 2.29. Anaçlar (tüplü veya açık köklü anaç) için üretim materyali beyannamesi verilecek, fidan beyannamesi kabul edilmeyecektir. Fidan beyannamesi sadece ürün (meyve veya üzüm) elde edilebilecek aşılı veya çelikten köklendirilen fidanlar için düzenlenecek ve çeşit adı mutlaka yazılacaktır.
- 2.30. Sertifikalı üretim materyali beyannameleri (Form 9A ve 9B), standart üretim materyali beyannameleri (Form 17A ve 17B) ile ön temel/temel/sertifikalı/standart fidan beyannameleri il müdürlüğüne 1 Ocak - 31 Mayıs tarihleri arasında verilecek; parsel kontrolü il müdürlüğüne yapılacak; açık köklü fidan ve damızlık kontrolleri (A, B formları) Eylül veya Ekim ayında yapılacak, kontrol sonucu düzenlenecek kontrol raporuna istinaden TTSM 'den sertifika ve etiket alınacaktır.
- 2.31. 3 nolu damızlık ünite için "Damızlık Çeşit Tespit Raporu Başvuru Formu" ekinde il müdürlüğü tarafından en az temel fidan veya anaçlarda en az temel üretim materyali kullanıldığına dair sertifika ve diğer belgeler ile kendi üretimi dışındaki materyaller için fatura mutlaka istenecek, aksi halde başvuru kabul edilmeyecektir. Kontrolü yapan kontrolör tarafından söz konusu belgelerin aslına "damızlık tesisinde kullanılmıştır" ifadesi yazılacaktır.
- 2.32. Anacın ve çeşidin sertifikasyona tabi üretim olmaları (ön temel/temel veya sertifikalı) halinde, fidanın sınıfı çeşidin sertifika sınıfında olur.
- 2.33. Anacın sertifikasyona tabi üretim, çeşidin ise standart olması ve yapılan kontrolde olumsuzluk saptanmaması halinde, fidanın sınıfı standart olur.
- 2.34. Screenhouse (özel sera); türün konukçusu olduğu zararlı organizma vektörlerinin dış ortamdan taşınmasını önleyecek özelliklere sahip olacaktır. Sera içinde 1, 2 ve 3 nolu damızlık bitkiler arasında ayrıca izolasyon mesafesi bırakılmasına gerek yoktur. Sera

içinde bitkilerin zemindeki toprakla izolasyonu sağlanacak; aksi halde bitki sağlığı kontrolünü yapan uzman tarafından zeminden kaynaklanabilecek zararlı organizma bulaşma riskine karşı gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayacak veya kontrolde analiz yapıp yapılmayacağı kararında bu hususu dikkate alacaktır.

- 2.35. Kontrol raporunda, sadece etiket ve sertifika almayı hak eden fidan veya üretim materyali miktarı "ön temel/temel/sertifikalı/standart fidan/üretim materyali miktarı" kısmında belirtilecektir.
- 2.36. TTSM ve bitki sağlığı kontrol kuruluşu farklı zamanlarda kontrol yapabilir. TTSM ve Bitki sağlığı uzmanları kendilerince en uygun dönemde farklı zamanlarda kontrole katılması durumunda her kontrole ait ayrı kontrol raporu düzenlenebilir. TTSM 'nin sadece bir kontrolde bulunması yeterli olup; bitki sağlığı kontrol kuruluşu uzmanları ilkbahar ve sonbaharda, gerekli görmesi halinde yaz döneminde kontrolü yapacak; il müdürlüğü kontrolörü tüm kontrollerde bulunacaktır.
- 2.37. Tüplü fidan, tüplü üretim materyallerinde ve aşı gözünde (kullanılabilir olgunlukta olması durumunda) parsel kontrolleri ilkbahar, yaz veya sonbahar döneminde her dönem için ayrı düzenlenecek kontrol raporuna istinaden her döneme ait TTSM 'den sertifika ve etiket alınacaktır. Beyanname aşamasında tüplü fidan, tüplü üretim materyalleri ve aşı gözünün hangi döneme ait olduğunu belirtilir (ilkbahar, yaz veya sonbahar).
- 2.38. Açık köklü fidan ve açık köklü üretim materyali (anaç) için Eylül veya Ekim ayında düzenlenen kontrol raporuna, istinaden TTSM' den sertifika ve etiket talebi yapılacaktır.
- 2.39. Bitki sağlığı kontrol kuruluşu; Ön Temel Üretim Materyali Parsel Kontrol Raporu- Form 6A ve Temel Üretim Materyali Parsel Kontrol Raporu- Form 8A Meyve ve Asma Fidanı ile Üretim Materyallerinde;
- 2.39.1. Bitki Sağlığı Standartları Talimatı Ek 1'de belirtilen kuruluşlar olup; söz konusu kuruluş uzmanlarının kontrollerde bulunması ve analizlerin bu kuruluşlarca yapılması gerekmektedir.
- 2.39.2. Bitki Sağlığı Standartları Talimatı Ek 1'de birden fazla kuruluşun bitki sağlığı kontrol kuruluşu olarak yetkili olduğu hallerde; üretici tarafından hangi kuruluşun kontrollerde ve analizlerde yer almasının talep edildiği yazılı olarak il müdürlüğüne beyanname başvurusu sırasında bildirilecek olup; kontrollerde bu kuruluş uzmanı/uzmanları yer alacaktır.
- 2.39.3. Bunun dışındaki üretimlerde ise bitki sağlığı kontrol kuruluşu il müdürlüğü olup, analiz gerekli olması durumunda analiz için örnekler il müdürlüğü uzmanı tarafından alınarak, analizi yapacak kuruluşa gönderilecektir.
- 2.40. Doku kültürü üretimleri hariç, fidan ve üretim materyalinde etiket ve sertifika talebi üretici tarafından en geç beyanname yılı içinde 31 Aralık ayı itibariyle tamamlanır. Çilek fidesi üretimlerinde ise sertifika ve etiket talebi en geç beyanname yılını takip eden yılın Mart ayı sonunda tamamlanır. Başvuruda TTSM giriş kayıt tarihi esas alınır.

Sertifika ve etiket talebi en fazla 2 kısım halinde yapılacak, ikinci talep formu ekinde bir önceki talepte alınan sertifikaların fotokopileri de bulunacaktır.

- 2.41. Sertifika ve Etiket Talep Formu, en son düzenlenen kontrol raporları esas alınarak doldurulacak. Üretici, talep üst yazısı veya dilekçe ile birlikte, ödeme dekontu, talep formu, kontrol raporlarının aslını TTSM 'ye belirtilen tarih içinde gönderecektir. Belirtilen tarihten sonra yapılan başvurular kabul edilmeyecektir.
- 2.42. Tüplü fidan ve tüplü üretim materyali; üretimlerin köklerinin kapalı ve harç içeren bir yetiştirme kabı içinde olması anlamına gelmekte olup; yetiştirme kabı 1 veya birden çok (viyol) üretim materyali içerebilir. Viyolde de sadece ilkbahar, yaz veya sonbahar dönemi kontrol raporuna istinaden etiket ve sertifika düzenlenecektir.
- 2.43. Antepfıstığı türünde ve diğer virüs kaydedilmemiş türlerde virüs hastalığı bulunmadığından virüs testlemesi yapılmamaktadır. Bu nedenle virüsten arı fidan/üretim materyali sertifika ve etiket talep edilmeyecektir.
- 2.44. Düzenlenen etiket ve sertifikalar, beyanname yılını takip eden yılın sonuna kadar geçerli olup; daha sonraki yıllarda fidan ve üretim materyalinin satılabilmesi için üretici veya bayinin il müdürlüğüne 1 Ocak- 31 Mayıs tarihleri arasında Bitki Muayene Raporu başvurusunu yaparak, raporun düzenlenmesi gerekmektedir. Düzenlenen Bitki Muayene Raporu, alındığı yılın sonuna kadar geçerli olup, gerektiğinde tekrar alınabilir.
- 2.45. Fidan kullanım desteklemesine tabi olmak üzere fidan ve antepfıstığı üretim materyali sertifikası, beyanname yılını takip eden 2 yıl geçerlidir; bu süreden sonraki bitki muayene raporu, söz konusu fidanların veya üretim materyallerinin kullanım desteklemesi kapsamında yer alacağı anlamına gelmemekte olup; fidan/üretim materyallerinin sertifikasının uzatılabilmesi ve satışı için gerekli bir belgedir. Bu belge TTSM' ye gönderilmeyip il Müdürlüğü arşivinde muhafaza edilecektir.
- 2.46. Fide/fidan/üretim materyali satışları fide/fidanın üreticisi ya da yetkilendirilen tohumluk bayileri tarafından yapılacaktır. Kooperatif üyesi olan fidan üreticileri, ilgili kooperatif adına sertifikalandırılmış kendi fidanlarını kooperatiften alınacak üyelik ve fidan üreticisi olduğuna dair belge ve kooperatife ait fatura ile diğer fidan üreticileri gibi satış yapabileceklerdir. Fidan satışı için yetkilendirilen tohum bayileri de yetkilendirildiği il sınırları içerisinde Bakanlığın belirlediği kurallara uymak şartıyla fidan satışı yapabilecektir.
- 2.47. İl ve ilçe müdürlükleri, il ve ilçelerinde fidan/üretim materyali satış yerleri belirlemek üzere gerekli girişimlerde bulunacak; satış yeri belirlemesi halinde (pazar yerleri de dahil) bunu ilan edeceklerdir (internet sitesi, yerel gazete vs.).
- 2.48. Fide, fidan ve üretim materyalinin üreticisi veya tohumluk bayi dışındaki kişilerce pazarlanmasına ve etiketsiz fide/fidan/üretim materyali satışına izin verilmeyecektir.
- 2.49. Tüplü üretim materyali (anaçlar) ve tüplü fidanlar, nematod açısından analiz yapılarak temiz bulunmuş toprak üzerinde bekletilebilir. Ancak toprakta analiz yapılmadığı veya temiz bulunmadığı durumlarda, tüplü fidan ve tüplü üretim materyali ile toprak arasında izolasyonu sağlayıcı tedbirlerin alınması gereklidir.

- 2.50. Açık köklü fidanlar nematod tahlili sonucu temiz olduğu bilinen alanlarda hendeklenerek pazarlanabilir. Üreticiler üretim yeri veya işyeri adresi dışında üretimlerini satmayı istemeleri halinde, il müdürlüğünce belirlenen hendekleme imkânı olan fidan satış yerlerinde ya da tohumluk bayii aracılığı ile satış yapacaktır.
- 2.51. Etiketsiz halde fidan satışı yasaktır. Açık köklü meyve fidanında en fazla 10 fidana, açık köklü asma fidanında ise en fazla 50 fidana bir etiket talep edilebilmektedir. Ancak üretici, fidanını değişik gruplarda (tekli, ikili, üçlü vs.) satacaksa etiket talebini buna göre yapacak ve her gruba bir etiket takacaktır. Ayrıca tüplü fidan-tüplü üretim materyalinde 1 fidan-1 üretim materyali-1 viyol için 1 etiket alınacaktır. Klon anacı, aşı gözü, çelik, tohum, çöğür ve yozda en fazla 200 âdete 1 etiket düzenlenecektir.
- 2.52. Çilekte tüplü olanlarda 1 adete (1 fide veya 1 viyole) 1 etiket; açık köklülerde en fazla 1000 adete 1 etiket düzenlenir.
- 2.53. Zararlı organizma ve toprak nematod analiz sonuçları, analizi yapan kuruluş tarafından ilgili il müdürlüğüne bildirilir.
- 2.54. Viyolde kaç üretim materyali (çöğür veya yoz) olduğu, raporlar ve etiket talebinde belirtilecek ve 1 viyole 1 etiket alınacaktır. Viyol ortamı, üretim materyali için kullanılacaktır. Ancak viyolde 100 adetten fazla üretim materyali olmayacak; fidan için viyol kullanılmayacaktır.
- 2.55. Doku kültüründe; İklim Odası Kontrol Raporuna istinaden üretim materyali (kavanoz, tüp ortamı) sertifika ve etiketi düzenlenebilir. Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol Raporuna istinaden üretim materyali (viyol ortamındaki anaç veya çeşit) sertifika ve etiket veya Alıştırma Ortamı Doku Kültürü Fidanı (çeşide ait tüplü fidan) kontrol raporuna istinaden doku kültürü etiket ile sertifikası düzenlenir. İklim Odası Üretim Materyali veya Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol Raporuna istinaden doku kültürü fidanı sertifika ve etiket talebi yapılmayacaktır.
- 2.56. Alıştırma Ortamı Kontrol Raporu miktarı, son İklim Odası Kontrol Raporu miktarından fazla olamaz, ayrıca Doku Kültürü Fidanı Kontrol Raporu miktarı, son Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol Raporu miktarından fazla olamaz. Kontrol raporlarına ait tarih ve miktarlar, üretim ve kayıtlarla uyumlu olmalıdır.
- 2.57. Doku kültüründe Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol raporuna istinaden yapılan üretim materyali sertifika talebi ekinde, talep formu, en son İklim Odası Kontrol Raporu ve Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol Raporu aslı bulunmalıdır.
- 2.58. Doku kültürü Fidan Kontrol Raporuna istinaden yapılan sertifika talebi ekinde, talep formu, en son İklim Odası Kontrol Raporu, en son Alıştırma Ortamı Üretim Materyali Kontrol Raporu ve Doku Kültürü Alıştırma Ortamı Fidanı Kontrol Raporu aslı yer almalıdır.
- 2.59. Doku kültürü ortamına aktarılacak üretim materyallerinin (anaç ve çeşit) sertifikalı sınıf için ön temel, temel veya sertifikalı sınıfında sertifikaya sahip olması gerekir. Doku Kültüründe Sertifikalı fidan üretiminde, kendi üretimi dışında diğer üreticilerden alınarak kullanılan üretim materyallerinin (Ön temel, Temel, Sertifikalı) menşei sertifika

tarihi ve no'su ile etiket seri no aralığının fatura tarihi ve fatura miktarı ile uyumlu olması gerekir.

- 2.60. Doku kültürü sertifikalı fidan üretiminde kendi damızlıklarına ait kendi üretim materyalini kullanan üreticiler için, üretim materyallerine ait anaç veya çeşidin Üretim Materyali sertifikası bulunmalı, damızlık plaka no'su doğru olarak yazılmalıdır.
- 2.61. Doku kültürü ortamına aktarılan her parti için ayrı beyanname verilmelidir. Her partiye ait üretim materyali transferinden sonraki 10 gün içinde beyanname verilmesi gerekir. Doku kültürü üretiminde, genetik analiz kontrol veya gözle kontrol miktarına esas olmak üzere, doku kültüründe beyanname verdikten sonra, üretici kaç adet alt kültür yapıldığını ve her alt kültür transfer tarihlerini ve her alt kültürden elde edilen miktarı il müdürlüğüne bildirecektir.
- 2.62. Her alt kültürde anaçlarda bir bitkiden en fazla 20 bitkicik, çeşitte ise kardeşlenme olmadan sürgün uzaması ile çoğalma sağlanır. İl müdürlüğü tarafından en geç 2 ayda bir İklim Odası Kontrol Raporu düzenlenir. Kontrolde, son düzenlenen İklim Odası Kontrol Raporu miktarı, her alt kültür ortamından elde edilen miktarlar esas alınarak belirlenir.
- 2.63. Doku kültüründe üretici, alıştırma ortamına transferden önce il müdürlüğüne bilgi verecektir. İl müdürlüğü buna istinaden en son İklim Odası Kontrol Raporu düzenler. Alıştırma ortamında üretim materyali veya fidanlarına ait bitkiler kontrolsüz şartlarda en az 30 gün bekletildikten sonra Alıştırma Ortamı Kontrol Raporu düzenlenir.
- 2.64. İklim Odası Kontrol Raporu veya Alıştırma Ortamı Kontrol Raporuna istinaden TTSM'den talep edilecek olan doku kültürü üretim materyali veya Doku Kültürü Fidanı Kontrol Raporuna istinaden sertifika ve etiket talebi, kontrol raporu tarihinden itibaren en geç 1 ay içerisinde yapılmalı, aksi durumda bitkilerin niteliğine göre yeni kontrol raporu düzenlenmelidir.
- 2.65. Sertifikasyona tabi üretimlerde (ön temeli, temel, sertifikalı) veya standart beyanname verme sırasında aşılama yöntemi dikkate alınacaktır. Göz aşısı yapılması halinde en fazla faturada belirtilen sayı kadar fidan üretileceği beyan edilecek, 2 gözlü kalem aşısı yapılacak ise en fazla faturada belirtilen aşı gözü sayısının yarısı kadar fidan üretileceği beyan edilecektir.
- 2.66. Doku kültürü üretimlerine ait beyanname ve kontrol raporları, geçerli doku kültürü üretici belgesine sahip gerçek veya tüzel kişiler adına düzenlenmelidir.
- 2.67. Fidan üretim beyannameleri, üretim parsellerinin bulunduğu il müdürlüğüne verilir. Parsel kontrolleri üretim parsellerinin bulunduğu il müdürlüğü tarafından yapılır.

3. SÜS BİTKİLERİ VE ÇOĞALTIM MATERYALLERİNİN ÜRETİM VE PAZARLAMASINA İLİŞKİN UYGULAMALAR

- 3.1. Süs bitkisi üretici ve çoğaltım materyallerinin denetimleri 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu ile 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu hükümleri çerçevesinde Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri tarafından yapılır.

- 3.2. İşletmeler yılda en az bir defa yönetmelik hükümleri kapsamında denetlenir. Denetimlerin beyanname dönemlerinde yapılması esastır. İhtiyaç duyulması halinde beyanname dönemi dışında da denetim yapılabilir. Süs bitkileri ve çoğaltım materyali üreticisi tarafından il/ilçe müdürlüklerine verilen üretim parseli oluşturma beyannamesine ilişkin, üreticilerin kontrol ve denetimi ilgili il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılarak "Üretici Denetim Formu" ve "Üretici Parseli Vejetasyon Kontrol Formu" düzenlenir. "Üretici Parseli Vejetasyon Kontrol Formunda yer alan "gözle yapılan muayenede kaliteyi bozan zararlı organizma" kısmında bulguya rastlanması durumunda ilgili kuruma bildirilir. Yine aynı formda yer alan "tür kimliği ve saflığı" ilgili firma sorumluluğunda olup, beyan esas alınacaktır Bu kontroller Bitki Pasaportu ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmelik kapsamında yapılan kontrollerle birleştirilebilir. Eğer Bitki Pasaportu ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmelik kapsamında "Yıllık Denetim Formu" düzenlenmiş ise ilgili form kullanılabilir.
- 3.3. Yönetmelik gereği süs bitkileri ve çoğaltım materyali üreticisi üretim yapacağı materyaller için Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere, (çok yıllık süs bitkisi üretimi yapan üreticilerin yılda bir kez beyanname vermesi yeterlidir) yılda iki kez üretimin yapıldığı yerdeki Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlüklerine ilgili ayların son iş günü bitimine kadar "Süs Bitkileri Üretim Beyannamesi" formunu düzenleyerek vermesi zorunludur.
- 3.4. Kayıt altına alınmış, korunan, genel olarak bilinen veya UPOV Sözleşmesi hükümlerine göre tanımlanmış olan çeşitlere ait süs bitkileri ve çoğaltım materyalleri çeşit ismi ile ilgili il/ilçe müdürlüklerine verdikleri üretim beyannamesi formuna işlenir. Bu şekilde pazarlanacak olan süs bitkileri ve çoğaltım materyallerinin çeşit kimliği ve safiyeti yeterli olmak kaydıyla "Süs Bitkileri Üretim Beyannamesi" formu düzenlenmesi zorunludur.
- 3.5. Kayıt altına alınmış süs bitkileri sektörünün oluşturulması ve sektörde etkin ve doğru planlamaların yapılabilmesi amacıyla hazırlanan "Bilgi Formu" Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri tarafından oluşturulur ve her yıl bir sonraki yılın Ocak ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe iletilecektir.
- 3.6. Beyanname numarası (il plaka kodu –ildeki beyanname sıra numarası) belirlenerek üretilir.
- 3.7. Etiketler yönetmelik hükümlerinde belirtildiği şekilde üretici tarafından düzenlenir. İlgili kamu kurum/kuruluşundan ürün kodu ve numarası temin edilerek, ticarete konu olan en küçük birimine (her bir fidana ve/veya saksı ya da viyole) "Süs Bitkisi Pazarlama Etiket" yapıştırılır. Bitki Pasaportu Sistemi ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkında Yönetmeliğin Ek-1 listesinde yer alan süs bitkileri için "bitki pasaportu" ve/veya "ikame bitki pasaportu" düzenlenmiş ise; bu pasaportlar "etiket" yerine kullanılır. Bitki pasaportu sistemi ve operatörlerin kayıt altına alınması kapsamında belirtilen Ek-1 listenin dışında kalan süs bitkileri ve çoğaltım materyali için kullanılan etiket turuncu renkte yapıştırılabilir veya bağlanabilir özellikte "Süs Bitkisi Pazarlama Etiketinde" yer alan bilgileri içerir.

- 3.8. Ürün kodu; (TR), (il kodu), (01 dış mekan, 02 iç mekan, 03 kesme çiçek üretim materyali, 04 soğanlı bitkiler, 05 yer örtücüler/ rulo çim), il müdürlüklerince verilen sıra numarası) yazılarak oluşturulur.
- 3.9. Süs bitkileri ve çoğaltım materyallerinin üretimi 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda yer alan bitki sağlığı koşulları sağlandıktan sonra, üretici tarafından Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere, yılda iki kez "Satış ve Stok Belgesi" düzenlenerek üretimin yapıldığı yerdeki Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe/ Müdürlüklerine, ilgili ayların son iş günü mesai bitimine kadar teslim edilir. Satış ve stok belgesinde yer alan bilgiler firmanın sorumluluğunda, firma beyanı olarak doldurulacak ve imzalar firma sorumlusu ve firma teknik personeli tarafından atılacaktır.
- 3.10. Süs bitkileri üretici belgesi düzenlenmesi amaçlı olarak düzenlenen "Süs Bitkileri Üretim İşletmesi Kapasite Raporu" 5 yıl geçerlidir. İşletmeye ait kapasite artırımı veya azaltımı söz konusu olduğunda kapasite raporu yenilenir. Süs bitkisi sektöründe faaliyet gösteren üreticiler (pazarlama ve büyütme dahil olmak üzere) ve rulo çim konusunda faaliyet gösteren üreticiler "Süs Bitkileri ve Çoğaltım Materyallerinin Üretimi ve Pazarlamasına İlişkin Yönetmelik" kapsamında değerlendirilecektir.
- 3.11. Süs Bitkileri ve Çoğaltım Materyallerinin Üretimi ve Pazarlamasına İlişkin Talimat kapsamında firmalar tarafından verilecek olan beyannameler ilgili il müdürlüğünün uygun görmesi durumunda ilçe müdürlüklerinde de verilebilecektir. Ancak firmanın ilçeye beyanname vermesi durumunda Bitki Pasaportu ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkındaki Yönetmeliği gereği operatör kaydının yapıldığı ilçeye beyanname verecektir.
- 3.12. Bu bölümde yer alan formlar <http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Tohumculuk/Formlar> sayfasında yayımlanmaktadır.

4. YETKİLENDİRME İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 4.1. Yetki belgeleri, 15.05.2009 tarih ve 27229 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve son hali "www.mevzuat.gov.tr" internet adresinde yer alan Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği hükümlerine uygun düzenlenmelidir. Yetki belgeleri, Bakanlığımız resmi internet sitesinde (www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Tohumculuk/Formlar) yayımlanan örneklerine uygun olmalıdır.
- 4.2. Yetki belgeleri üzerindeki düzenleme tarihi; belgenin resmi olarak düzenlendiği beş yıllık sürenin başlangıç tarihidir. Bu tarih yalnızca, beş yıllık belge geçerlilik süresinin bitiminde veya belge üzerindeki "Adı-Soyadı, Unvanı" hanesinin değişmesi durumunda değiştirilir.
- 4.3. Yetki belgeleri üzerindeki son geçerlilik tarihi; belgenin resmi olarak düzenlendiği beş yıllık sürenin bitiş tarihidir. Düzenleme tarihi ile son geçerlilik tarihi arasında beş yıllık süre olmasına dikkat edilmelidir.
- 4.4. Yetki belgeleri üzerinde yer alan "Belge Numarası" kısmına; belgenin düzenlendiği ilin plaka numarası, nokta, 4.5'de kısaltmaları yapılan harfler, nokta, dört haneli rakam

olacak şekilde numaralandırma yapılacaktır. Arada boşluk olmayacaktır (Örnek: 08.FN.0001).

- 4.5. Kısaltmalar; Tohum yetiştiricisi: Y, Tohum üreticisi: T, Tohum işleyicisi: İ, Fidan üreticisi: FN, Fide üreticisi: FE, Süs bitkisi üreticisi: S, Doku kültürü ile tohumluk üreticisi: D, Tohumluk bayisi: B.
- 4.6. Daha önce farklı şekilde düzenlenen yetki belgeleri süresi bitimine kadar geçerlidir.
- 4.7. Yetki belgelerinde yer alan gerçek/tüzel kişi unvanlarında tereddüt oluşması durumunda ticaret sicil kayıtları dikkate alınacaktır.
- 4.8. Yetki belgeleri üzerindeki "Adı, Soyadı-Unvanı" hanesine; **gerçek kişilerde** gerçek kişi adı soyadı tam olarak yazılacaktır. Gerçek kişinin ticaret unvanının olması durumunda bu unvan; hiçbir yazım kısaltması yapılmadan tam, açık ve eksiksiz olarak yazılacaktır. **Tüzel kişilerde** ise firma ticaret unvanı, şirket türü (A.Ş., Ltd. Şti.) hariç, hiçbir yazım kısaltması yapılmadan tam, açık ve eksiksiz olarak yazılacaktır.
- 4.9. Yetki belgeleri üzerindeki "Vergi Kimlik No./T.C. Kimlik No." hanesine; **gerçek kişilerde** vergi dairesi adı ve T.C. kimlik numarası yazılacaktır (Örnek: Hopa V.D. 12345678908). **Tüzel kişilerde** ise vergi dairesi adı ve vergi kimlik numarası yazılacaktır.
- 4.10. Tohum Üretici Belgesi düzenlenirken "Yetkilendirilen Bitki Grubu" bölümüne, başvuru sahibinin faaliyeti doğrultusunda "Tarla Bitkileri" ve/veya "Sebze" ibaresi yazılacaktır. Her bir bitki grubu için ayrı ayrı Tohum Üretici Belgesi düzenlenmeyecektir. İki grup için de başvuru yapılması durumunda; iki grubun da şartları aranacak, herhangi birinin eksik olması ve verilen süre sonunda bu eksikliklerin tamamlanmaması halinde yalnızca eksiklikleri bulunmayan grup için belge düzenlenecektir. Daha önce yalnızca bir grup için belge alan üreticiler diğer grup için de belge almak istediklerinde, mevcut faaliyet iptal edilmeden belge yenilemesi yoluna gidilecektir. Fide üretici belgesi üzerindeki "Yetkilendirilmiş Bitki Grubu" bölümüne, "Çilek Fidesi" ve/veya "Sebze Fidesi" ibaresi yazılacaktır.
- 4.11. Belge üzerindeki "Yetkilendirilen Bitki Grubu" ve/veya "Adres" hanesinin değişmesi durumunda, mevcut belge iptal edilmeden yalnızca ilgili değişiklikler yapılacak, diğer kısımlar aynı bırakılacaktır.
- 4.12. Doku Kültürü ile Tohumluk Üretici Belgesi düzenlenirken "Yetkilendirilen Bitki Grubu" bölümüne, başvuru sahibinin faaliyeti doğrultusunda "tarla bitkileri", "sebze", "tarla bitkileri ve sebze", "fidan", "fide (çilek fidesi ve/veya sebze fidesi)" veya "süs bitkisi" ibaresi yazılacaktır. Farklı bitki gruplarında Doku Kültürü ile Tohumluk Üretici Belgesi almak isteyen mevcut belge sahipleri, diğer gruplar için müracaat edecekler ve şartların sağlanması durumunda mevcut faaliyet **iptal edilmeden** belge yenileme işlemi yapılacaktır.
- 4.13. Doku Kültürü ile Tohumluk Üretici Belgesi sahibi üretici kuruluşlara; talepleri halinde istenilen şartları taşımak koşulu ile ayrıca Tohum, Fidan, Fide veya Süs Bitkisi üretici belgesi düzenlenecektir. Bir gerçek/tüzel kişi üreticinin birden fazla üretici belgesi almak amacıyla başvuru yapılması durumunda; her grubun da ayrı ayrı şartları

aranacak, herhangi birinin eksik olması ve verilen süre sonunda bu eksikliklerin tamamlanmaması halinde yalnızca eksiklikleri bulunmayan gruplar için belge düzenlenecektir.

- 4.14. Hangi yetki belgesi (tohum üretici veya tohumluk bayi) ile ilgili olursa olsun mantar tohumu (misel) konusunda yapılacak başvuru, "Sebze" grubunda değerlendirilecektir.
- 4.15. Süs bitkisi fidesi üreticilerinin fide üretici belgesi müracaatları kabul edilmeyecek, başvuru sahiplerinin süs bitkisi üretici belgesi için yapılmış başvuruları kabul edilecektir. Süs Bitkisi Üretici Belgesine sahip olanlar aynı belge ile sebze fidesi üreticiliği yapamazlar. Bu tür taleplerde ayrıca Fide Üretici Belgesi alınması gereklidir.
- 4.16. Süs Bitkisi Üretici Belgesi ve Sebze Üretici Belgesi için TTSM 'den üretici kodu istenmeyecektir.
- 4.17. Üretici belgeleri, gerçek veya tüzel kişilerin resmi olarak kayıtlı olduğu il müdürlüğü tarafından verilecektir. **Resmi kayıt yeri, vergi numarasının alındığı ili ifade eder.** Yetkilendirme için gerekli olan donanımların tamamının veya bir kısmının farklı ilde olması durumunda başvuruyu kabul eden il müdürlüğü, tespit için donanımların bulunduğu il müdürlüklerine talepte bulunacak ve talep neticesinde olumlu rapor gelmesi halinde belgeyi düzenleyecektir. İşleme tesisinin bulunduğu il müdürlüğünden 23.04.2015 tarihinden önce belge alan ve resmi kaydı başka ilde bulunan üreticilerin belgeleri, belgelerin bitiş süresine kadar geçerli olacaktır.
- 4.18. İl müdürlükleri tarafından yetki devri yapılması halinde Tohum Yetiştirici ve Tohumluk Bayi Belgeleri, ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenebilecektir. İlçe müdürlükleri düzenledikleri bu belgelerin listesini, il müdürlüklerine üçer aylık dönemler halinde bildireceklerdir. İl genelinde yetkilendirme yapılan gerçek veya tüzel kişilerin listesi il müdürlüğü tarafından kayıt altında tutulacaktır.
- 4.19. Tohum İşleyici Belgesi, tohum üreticilerine veya işleme tesisi sahibi olan gerçek veya tüzel kişilere düzenlenir. Tohum İşleyici Belgesi sahiplerine ait selektörler sabit olmalıdır. Belge düzenlenirken, çiftçilerin kendi ihtiyacını karşılamak amacıyla elenen mahsuller ile tohum üreticisi için elenen tohumlukların geriye dönük tespitinin yapılacağı kayıtların tutulacağına ve işlenmiş tohumların pazarlamasının yapılmayacağına dair taahhütname alınmalıdır. Daha önce farklı şekilde düzenlenen belgeler süresi bitimine kadar geçerlidir. Sadece patates tohumu üretimi yapan tohum üreticilerinde depolama ve boylama tesisi, tohum işleme tesisi olarak kabul edilecektir.
- 4.20. Tohum işleme tesisi bulunmayan Tohum Üretici Belgesi başvuru sahiplerinin, tohum işleyici belgesi sahipleri ile yapmış oldukları ikili anlaşma veya sözleşmeleri noter onaylı olacak ve sözleşmelerin bir sureti başvuru yapılan il müdürlüğüne verilecektir.
- 4.21. Tohum, fidan ve fide üreticileri ürettikleri tohumlukları bayiler aracılığı ile veya doğrudan çiftçilere pazarlayabilirler. Üreticilerin kendi ürettikleri tohumlukların Türkiye genelinde doğrudan çiftçiye satışında bayilik belgesi aranmayacaktır.
- 4.22. Alt birlikler tarafından talep edilmesi halinde yetki verilen üretici, bayi ve/veya yetiştiricilerin listesi ilgili alt birliğe gönderilecektir.

- 4.23. İşleme tesisinden hizmet alımı ile yapılan müracaatlar hariç olmak üzere, aynı işleme tesisi, depo ve laboratuvar kullanılarak yapılacak birden fazla üretici belgesi talebi reddedilecektir.
- 4.24. Üreticiler/bayiler; daha önce beyan ettikleri teknik personelinin veya adresinin değişmesi durumunda, bu değişiklikleri ilgili il müdürlüğüne en geç 15 gün içinde bildireceklerdir.
- 4.25. TİGEM'e bağlı tarım işletmeleri için yapılacak başvurularda, bütün belgeler Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü tüzel kişiliğine düzenlenecek olup parantez içerisinde ildeki tarım işletmesinin adı yazılacaktır. Bu durumda TİGEM adına alınan alt birliklere üyelik belgesi, bütün tarım işletmeleri için geçerli olacaktır. Alt birliklere üyelik belgesinin TİGEM tarafından onaylı bir sureti illerdeki işletmelerde bulundurulacaktır.
- 4.26. Ziraat odaları, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olup her ziraat odası için ayrı ayrı belge düzenlenecek ve belge düzenlenen bütün ziraat odalarının alt birliklere üyelikleri ayrı ayrı yapılacaktır.
- 4.27. Pankobirlik altında yer alan kooperatiflerin tüzel kişilikleri bulunmakta olup bu kooperatifler adına belge düzenlenebilir. Söz konusu kooperatiflerin satış mağazaları için ayrı ayrı tespit işlemi yapılacak ve tohumluk bayiliği ile ilgili şartları taşıyıp taşımadıkları kontrol edilecektir. Satış mağazaları adına düzenlenecek belgeler satış mağazasının bağlı olduğu kooperatif adına düzenlenecek ve satış mağazasının adı parantez içerisinde yazılacaktır. Bu durumda satış mağazaların bağlı olduğu kooperatif adına alınmış olan Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği üyelik belgesi, o kooperatife bağlı bütün satış mağazaları için geçerli olacaktır. Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği üyelik belgesinin onaylı bir sureti bütün satış mağazalarında bulundurulacaktır.
- 4.28. İl müdürlükleri **üretici belgelerinin iptallerini** 30 gün içinde gerekçesiyle birlikte Genel Müdürlüğe; bilgi olarak da tüm il müdürlükleri ile kamu sertifikasyon müdürlüklerine ve ilgili alt birliğe bildirmek zorundadır. Genel Müdürlüğe yapılan bildirim yazısında, dağıtım yerleri mutlaka belirtilmelidir.
- 4.29. Düzenlenen üretici belgeleri 30 gün içinde; Genel Müdürlüğe, tüm il müdürlüklerine ve ilgili alt birliğe bildirilecektir. Genel Müdürlüğe yapılan bildirim yazısında, dağıtım yerleri mutlaka belirtilmelidir.
- 4.30. Düzenlenen veya iptal edilen; Tohumluk Bayi Belgesi, Tohum Yetiştirici Belgesi ve Tohum İşleyici Belgesi Genel Müdürlüğe gönderilmeyecektir. Yetiştirici ve bayi belgelerinin iptalleri ise yalnızca ilgili alt birliğe bildirilecektir.
- 4.31. Bütün yetki belgelerinde yetkilendirme sonrası ÜRETİCİ KODU alınacaktır. Üretici kodunu almak için üreticinin talebi üzerine il müdürlüğünce yetki belgesinin bir sureti ile TTSM 'ye müracaat edilecektir.
- 4.32. Aynı tohumculuk tesisi için birden fazla gerçek/tüzel kişinin yetki belgesi talebi kabul edilmeyecektir.
- 4.33. Tüzel kişiler Yetkilendirilmiş Tohumculuk Kuruluşu Başvurularında firma adına yetkilileri gösterir imza sirküleri vereceklerdir.

- 4.34. Belge başvurularında verilecek belgeler arasında yer alan "Yıllık Kapasite Beyanı", başvuru sahibi tarafından doldurulacak olup başvurular bu beyana göre incelenecektir.
- 4.35. Tohum, Fidan, Fide ve Süs Bitkileri Üretici Belgesi ile Tohumluk Bayi Belgesi müracaatlarında istenen bina veya arazilerin kira sözleşmeleri veya tapuları hiçbir şekilde talep edilmeyecek olup başvuru sahibinin yazılı beyanı yeterli görülecektir. Denetim ve tespit işlemlerinde kira sözleşmeleri veya tapulara değil, beyan edilen bina veya arazinin yönetmelik şartlarını karşılayıp karşılamadığına bakılacaktır.
- 4.36. Tohumluk Bayi Belgesi; fide, fidan, tarla bitkileri tohumu ve sebze tohumu gruplarında verilecektir. Başvuru esnasında bu durum belirtilecek ve beyana göre tespit işlemi gerçekleştirilecektir. Tespit işlemleri neticesinde uygun görülenlerin belgelerine, yetkilendirildiği tohumluk grupları da yazılacaktır.
- 4.37. Tohumluk Bayi Belgesi başvurularında, başvuru sahiplerinin beyan edilen yıllık kapasiteye uygun büyüklükte bir dükkâna sahip olması veya kiraladığını ispat etmesi gerekmektedir. Bu dükkân, gıda satışı yapılan yerlerde gıda satışı alanlarından uygun şekilde bölünmüş bir alan olabileceği gibi zirai ilaç veya yem satışı yapılan yerlerde herhangi bir bölünmeye ihtiyaç duymadan tohumluk satışı için ayrılmış raf veya raflar ya da sergi alanları da olabilir.
- 4.38. Tohumluk Bayi Belgesi başvurularında, beyan edilen yıllık kapasiteye uygun depo talep edilecektir. Depoda tutmadan yalnızca sipariş yöntemi ile çalışanlardan veya internet aracılığı ile satış yapanlardan bu şart aranmayacaktır. Daha sonra yapılan denetimlerde satış örneğinin dışında bayilikte tohumluk bulunması halinde depo için süre verilecek, süre sonunda uygun depo beyan edemeyen bayilerin yetkisi iptal edilecektir.
- 4.39. Tohumluk Bayi Belgesi başvurularında, sebze tohumu satışı yapmak isteyen başvuru sahiplerinin soğutma ünitesi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu soğutma ünitesi, kapasiteye göre bir buzdolabı olabileceği gibi iklimlendirilmiş bir ortam da olabilir.
- 4.40. Süpermarketler gibi büyük alanlarda satış yapılan yerlerde, süpermarketin kendi adına satış yapması durumunda süpermarkete bayi belgesi düzenlenecektir. Ancak satış yapılan alan bir başka kişiye kiralanmış ise bu kişinin Tohumluk Bayi Belgesinin veya Üretici Belgesinin olması yeterli görülecektir.
- 4.41. Sipariş usulü çalışanlar hariç fide satışı için yetki almak isteyen tohumluk bayilerinin, fide satışı için uygun koşulları sağlayan bir bekletme alanına sahip olmaları gerekmektedir.
- 4.42. Fidan/Fide/Süs Bitkisi Üreticisi veya Tohumluk Bayilerinin yetkilendirilmesinde, çalıştırılan teknik personel aynı il sınırları içinde en fazla beş işletmede çalışabilir. Başvuru sahibi gerçek kişiler, kendi işletmeleri dışında başka bir işletmede görev alamazlar. Ancak başvuru sahibi, aynı il sınırları içinde 5 yerde şube açabilir.
- 4.43. Aynı il sınırları içinde, en fazla beş işletmede görev yapan teknik personel hakkında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- 4.43.1.Çalışan teknik personel, Fidan/Fide/Süs Bitkisi Üreticisi veya Tohumluk Bayisinden herhangi birinde görev yaparken diğerleriyle de sözleşme yapabilir.
- 4.43.2.Tohumculuk sektöründeki bir firma, birden fazla alanda faaliyet gösteriyor olabilir. Bu durumdaki bir firmanın çalıştırdığı teknik personel, birden fazla alanda görevlendirilmiş ise **“her alan bir işletme”** şeklinde değerlendirilmelidir.
- 4.43.3.Birden fazla yerde çalışan teknik personel; sözleşme yaptığı her işletmeye, hangi işletmelerle sözleşme yaptığını yazılı olarak beyan etmek ve beyanını bu işletmelerde bulundurmaktır zorundadır.

5. YETKİLENDİRİLMİŞ KİŞİLERİN DENETİMİ İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 5.1. Yapılacak denetimlerde, **Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği** hükümlerine göre yetki verilen gerçek ve tüzel kişilerin mevzuatın belirlediği standartlara uygunluğunun devam edip etmediği öncelikli olarak kontrol edilecek aksayan hususların düzeltilmesi ile ilgili tedbirler alınacaktır.
- 5.2. Denetim ve tespit işlemleri kamu kurumlarının yürütmekle zorunlu olduğu görevler olup, bu işlemler için ücret tahakkuk ettirilmeyecektir.
- 5.3. Yıllık denetim programları tohumluk kontrolörü tarafından hazırlanacak ve şube müdürü tarafından onaylanacaktır. Bu programlarda denetim tarihi, denetimlerin kimler tarafından yapılacağı yer alacaktır.
- 5.4. Denetim işlemleri; il müdürlüklerinin önemli görevlerinden birisi olup, söz konusu denetimlere her türlü araç, ekipman ve personel katkısı sağlanacaktır.
- 5.5. Denetim işlemlerinde yalnızca kamu kaynakları kullanılacak, denetim yapılacak olan gerçek veya tüzel kişilerden ulaşım vb. gibi taleplerde bulunulmayacaktır.
- 5.6. Yetkilendirilen gerçek veya tüzel kişiler yılda en az bir defa mutlaka denetlenecektir. Bu denetimlerin tohumluk kontrolörlerince yapılması esas olup yeterli kontrolör olmaması durumunda biri mutlaka tohumluk kontrolörü olmak üzere denetimler iki teknik elaman tarafından yapılacaktır. Bu çerçevede teknik hizmetler sınıfında yer alan personelin hepsi tohumluk kontrolörü ile birlikte denetimlere katılarak, hazırlanacak olan denetim raporunu imzalamaya yetkilidir.
- 5.7. Yapılan bütün denetim işlemlerine ait belgeler özel bir klasörde muhafaza edilecek olup, talep edilmesi halinde onaylı nüshaları Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir.
- 5.8. Denetim sonunda düzenlenecek olan denetim formlarında, denetim yapılan iş yeri ile ilgili tespit edilen eksiklikler açık ve net biçimde formlara işlenecektir.
- 5.9. Daha önceki dönemlerde yapılan denetimlerde düzenlenen denetim formlarındaki belirtilen eksikliklerin ve tespit edilen yanlışlıkların devam edip etmediği karşılaştırılacaktır.
- 5.10. Denetimler esnasında denetlenenlerin ilgili alt birliğe üyelik belgelerini ibraz etmeleri istenecek olup, beyan etmeyenlere süre tanınacak ve bu süre sonunda üyelik belgelerini ibraz etmeyenlerin yetkilendirme belgeleri iptal edilecektir.

- 5.11. Denetimlerde, numune alınması ve gönderilmesinde iki nüsha "Numune Gönderme Protokolü" hazırlanacak, bir nüshası numune alınan bayii/üreticiye verilecektir.
- 5.12. Tüketicilerin amatör bir biçimde saksı içerisinde bitki elde etmesi amacıyla hazırlanan ürünler, içerisinde tohum bulunan ancak tohumun doğrudan satılmadığı bir ürün olarak değerlendirilecek ve bu ürünlerin üretim ve ticareti 5553 sayılı Kanun açısından değerlendirilmeyecektir.
- 5.13. Tohumlukların pazarlanmasında izlenebilirliğin sağlanması için pazarlanma ve sevk ile ilgili bütün belgelerde tohumluk parti numarası yer alacaktır.

Tohum Yetiştiricilerinin Denetlenmesi:

- 5.14. Tohum yetiştiricilerinin yıllık denetimi, tohum üretimleri aşamasında yapılan tarla kontrollerine kadar gerçekleştirilecektir.
- 5.15. Tohum yetiştiricilerinin denetlenmesinde yapılacak iş ve işlemler için özel bir form düzenlenmeyecektir.

Tohum İşleyicilerinin Denetlenmesi:

Tohum işleyicilerinin denetimi özellikle tohumların işleme dönemlerinde yapılacaktır.

- 5.16. Tohum üreticilerine ve yetiştiricilerine ait kayıtların ayrı ayrı tutulup tutulmadığı ve yaptığı faaliyetlerin beyan edilen kapasite raporuna uygunluğu denetlenecektir.

Tohum, Fide, Fidan ve Süs Bitkisi Üreticilerinin Denetlenmesi:

- 5.17. Tohum, fidan, fide ve süs bitkisi üreticilerinin denetim zamanları iş yoğunluğuna göre il müdürlükleri tarafından belirlenecektir.
- 5.18. Denetimlerde yetkilendirilen kişi tarafından beyan edilen teknik personelin de hazır bulunması talep edilecektir.
- 5.19. Denetimlerde üretimler ile ilgili kayıtlar, tesadüfi olarak kontrolör tarafından seçilecek olan en az bir parti üzerinden kontrol edilecektir.
- 5.20. Seçilen partinin üretimi, kontrolleri, etiketlenmesi ve pazarlanması ile ilgili bütün kayıtlar incelenecektir.
- 5.21. Tohum üreticisinin depoları kontrol edilip satışa hazır durumdaki tohumluklar incelenecektir. Bu tohumluklarda; çeşitlerin kayıt altına alınmış olup olmadığı, yönetmeliklere aykırı şekilde etiketleme ve ambalajlama yapılıp yapılmadığı kontrol edilecek, sertifikalı olarak üretilecek türlerden olmasına rağmen sertifikasız olarak üretilip satışa sunulduğunun tespit edilmesi halinde Tohumculuk Kanununun 12. Maddesi hükümleri uygulanacaktır.
- 5.22. Sebze tohumu konusunda tohum üretici belgesi sahibi olan üreticilerden mutlaka numune alınarak ilgili sertifikasyon kuruluşlarına denetim numunesi olarak gönderilecektir.
- 5.23. Tohum işleyici belgesi sahibi kişiler ile sözleşme yaparak üretici belgesi alan tohum üreticilerinin denetiminde, sözleşme imzalanan tohum işleyicisinin belgesinin hala geçerli olup olmadığı kontrol edilecektir.

- 5.24. Sebze tohumu üreticilerinde standart tohumluk olarak üretilen partilerden seçilen örnek partiye ait tarla kontrolü, numune alınması ve laboratuvar analizleri ile ilgili belgeler talep edilecektir. Bu partinin hangi sertifikaya dayanılarak gerçekleştirildiği kontrol edilecektir.
- 5.25. Kendi laboratuvar analizini yaparak sebze tohumu üretimi yapan araştırma kuruluşu olan üreticilerin laboratuvar analizleri ile ilgili kayıtları kontrol edilecektir.
- 5.26. Süs bitkisi üreticilerinin kontrolünde belge verilirken ibraz edilen kapasite raporunda yer alan bilgilerin geçerli olup olmadığı kontrol edilecektir.
- 5.27. Tohum üreticilerinin TSÜAB, fidan üreticilerinin FÜAB, fide üreticilerinin FİDEBİRLİK ve süs bitkisi üreticilerinin SÜSBİR 'e üyeliği ile ilgili belgeler kontrol edilecektir.
- 5.28. Denetim sonunda "Üretici Denetim Formu" (EK-3) iki nüsha halinde doldurularak bir nüshası üreticiye verilecektir. Bu formlar, denetimi yapan birimler ve denetim yapılan üreticiler tarafından muhafaza edilecektir.

Tohumluk Bayilerinin Denetlenmesi:

- 5.29. Tohumluk bayileri yılda en az bir defa, tohumluk satışlarının yoğun olduğu dönemde denetlenecektir.
- 5.30. İlçelerde yapılan denetimlerde, en az biri tohumluk kontrolörü olması koşulu ile ilçe müdürlüklerinde çalışan teknik elemanlar tarafından da gerçekleştirilebilir.
- 5.31. Bayilerin Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği TODAB 'ne üyelikleri sorgulanacaktır.
- 5.32. Yıllık denetim esnasında (EK-10) da belirtilen sebze türlerinde tohum satışı yapan bayilerden tesadüfi olarak seçilen en az bir sebze çeşidinden numune alınarak sertifikasyon kuruluşuna gönderilecektir.
- 5.33. Türkçe temel bilgileri içermeyen ambalajlarda tohumluk satışı yasaktır. Yurtdışından gelen tohumluk paketlerinin üzerine sertifikasyon ve pazarlama yönetmeliklerine göre bulunması gereken asgari bilgiler içeren etiketler ile pazarlanabilecektir. Ancak bu kapsamda ithal edilip iç piyasaya arz edilen tohumluk ambalajlarında, orijinal etiketlerin yanında Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliğinde belirtilen Türkçe tanıtıcı bilgilerin yer alacağı bilgi kartı, çıkartma etiketi veya broşürlerin eklenerek piyasaya arz edilen tohumluklarla beraber sunulması gerekmektedir.
- 5.34. Fidan satışı için yetkilendirilen tohumluk bayilerinde, açık köklü fidanları kum alanlarda bekleten bayilerden bekletme alanı ile ilgili son bir yıl içinde alınmış, bekletme alanının karantina etmenleri yönünden arî olduğunu gösteren toprak analiz raporu istenecektir.
- 5.35. Denetim sonunda Tohumluk Bayi Denetim Formu (EK-4) iki nüsha halinde doldurularak bir nüshası bayiye verilecektir. Bu formlar denetimi yapan birimler ve denetim yapılan bayiler tarafından muhafaza edilecektir.

6. PİYASA DENETİMİ İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 6.1. Tohumculuk piyasası denetim faaliyetlerinde temel prensip tohumluk üreticilerinin veya tohumculuk piyasasında görev alan diğer paydaşların cezalandırılması değil, çiftçilerin standartlara uygun tohumluklara ulaşmasının sağlanması, tohumculuk piyasasından görev alan paydaşların özendirilmesi, uyarılması ve yönlendirilmesi ile tohumculuk piyasasında bilinçli bir biçimde 5553 sayılı Kanun'da belirtilen cezai hükümleri ihlal eden kişilere idari para cezası uygulanması ile cezai işleme konu olan tohumluklarının müsadere edilmesidir.
- 6.2. Herhangi bir tohumluk partisinde yapılan analizler neticesinde ortaya çıkan standart dışı bir durumla ilgili kesin karar verilebilmesi için aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır.
- 6.2.1. Bu standart dışı durum hangi kaynaktan (tohum üreticisi, bayi vb.) oluşmuştur?*
- 6.2.2. Bu oluşum tohumluğun doğal bir biyolojik sürecinin sonucunda mı yoksa bilinçli veya kasıtlı bir müdahale sonucunda mı ortaya çıkmıştır?*
- 6.2.3. Bilinçli veya kasıtlı olmamakla birlikte sürekli tekrarlanan bir durum mudur?*
- 6.3. Bu talimat ile kontrolörler tarafından tespit edilen sorunlarının kaynağının net belirlenmesi, sürecin doğal ya da kasıtlı olup olmadığı ve sürekli bir durumun olup olmadığının değerlendirilmesi için izlenecek yollar ve yöntemler detaylı ve ölçülebilir bir biçimde açıklanmıştır.

İhbar ve Şikâyetler ile ilgili uygulamalar

- 6.4. Kanun hükümlerine aykırı olarak tohumluk satışı veya faaliyetinin tespit edilmesi durumunda konu il müdürlüğüne bildirilmelidir. Bu bildirimler yazılı veya sözlü olarak yapılabilir.
- 6.5. Yazılı müracaatlarda yazı içerisinde şikâyete konu tohumluğu tespit edilmesini sağlayacak adres bilgileri mutlaka açık biçimde belirtilmelidir. Şikâyete konu faaliyetin gerçekleştiği adresi içermeyen şikâyetler işleme alınmayarak şikâyet sahibine iade edilecektir.
- 6.6. Telefonla ve sözlü olarak yapılan ihbar ve şikâyetler detaylı bir tutanakla kayda geçirilecektir. Bu tür ihbar ve şikâyetlerde de adres bilgileri ile görüşülen kişilere ait bilgiler gizli tutulmak kaydı ile tutanak altına alınmalıdır.
- 6.7. Bu amaçla yapılan ihbar ve şikâyetler ivedilikle değerlendirilecek ve en kısa zamanda şikâyet adresine intikal edilecektir.
- 6.8. İhbar ve şikâyet adresine her durumda iki personel ile gidilecek ve bu elemanların biri mutlaka tohumluk kontrolörü olacaktır.
- 6.9. Öncelikle ihbar ve şikâyet edilen yerin genel durumu ile ilgili tespitler yapılacaktır. Bu tespitlerde söz konusu dükkân, ofis veya satış yerinde tohumculuk satışı yapıldığına ilişkin ilan, afiş vb. gibi somut delillerin varlığı tespit edilecektir. Bu şekilde delil tespiti fotoğraf veya videolarla kayıt altına alınacaktır.

- 6.10. Firmanın veya ofisin tabelasında, şirket unvanında veya tanıtım broşürlerinde tohumculuk ibaresinin görülmesi veya tohum satışı ile ilgili detayların bulunması güçlü bir şüphe olmakla birlikte kesin delil olarak kabul edilmeyecektir.
- 6.11. İhbar alanında tohumluk amacıyla hazırlanmış olan ambalajlı, ilaçlı veya etiketli ürün bulunması durumunda bu ürünün miktarı tespit edilecektir. Bu şekildeki ürünler tohumluk olarak kabul edilecek ve kaynağı sorgulanacaktır.
- 6.12. Tespit işleminden sonra bu miktarın ihbar edilen kişinin şahsi ihtiyacından fazla olup olmadığı belirlenecektir. Bu belirleme için kişinin adına kayıtlı olan arazi miktarı ÇKS kayıtlarına göre kontrol edilecek ve türe ait ekim normları dikkate alınarak bu arazi için gerekli miktar hesaplanacaktır.
- 6.13. Tespit edilen ürünün hesaplanan şahsi ihtiyaç miktarından fazla olması durumunda fazla olan miktar tutanakta belirtilecektir. Tespit yapılan yerin bir tüzel kişiliğe ait olması durumunda ÇKS kayıtları o tüzel kişilik adına araştırılacak olup, tüzel kişilik ortaklarının veya hissedarlarının ÇKS kayıtları dikkate alınmayacaktır.
- 6.14. Tespit yapılan kişinin ürünleri ekim yaptıktan sonra ÇKS kaydı yaptıracığını beyan etmesi halinde şahsi ihtiyaçtan fazla olduğu tespit edilen miktar tutanakla yediemin için işyeri sahibine teslim edilecek ve gerekli ÇKS kayıtlarının ibraz edilmesi için 3 ay süre verilecektir. Bu süre sonunda gerekli bilgi ve belgelerin ibraz edilmemesi halinde tohumlukların müsadere ve cezai işlem için gerekenler yapılacaktır. ÇKS belgeleri ibraz edilmesi halinde belgeler dosyaya konulacak ancak 6 ay sonra Bakanlık ÇKS sisteminden tekrar kontrol edilecektir. ÇKS sisteminde yapılan ikinci kontrolde söz konusu arazilerde farklı türlerin olması durumunda gerekli cezai işlemler yapılacaktır.
- 6.15. İhbar yerinde ihbar edilen kişilerin geriye dönük olarak faturaları kontrol edilecek, tohumluk satışının yapıldığını ispat eden faturalar bulunması halinde bu faturaların onaylı fotokopileri alınacak ve bu faturalara istinaden cezai işlemler yapılacaktır.
- 6.16. İhbar yerinde ambalajlı ve etiketli tohumluklar bulunması halinde bu tohumlukların kayıtlı olan bir çeşide ait olup olmadığı incelenecek ve şahsi ihtiyaç hesaplaması bu tohumluklar için de aynı şekilde yapılacaktır. Kayıtlı olmayan çeşitlerin bulunması halinde bu tohumluklar yediemine alınacak ve müsadere işlemleri başlatılacaktır.
- 6.17. İhbar edilen kişinin yetkilendirilmiş bir kişi olması halinde yetkilendirmeye esas şartların devam edip etmediği de tutanaklarda belirtilecek, devam etmemesi halinde yönetmeliğin ilgili maddelerine göre işlem yapılacaktır.
- 6.18. Bayilerde ve ihbar edilen yerlerde, açılmış veya tağşiş edilmiş ambalajlar içerisinde tohumlar olup olmadığı kontrol edilecektir. Bu kontrollerde tohumluk ambalajlarının birden fazla dikişi olup olmadığı, etiketlerin üzerinde birden fazla dikiş izi olup olmadığı kontrol edilecektir. Tohumluk ambalajlarında veya etiketlerde birden fazla dikiş izinin veya etiketin sökülüp tekrar takıldığına ilişkin somut delillerin tespit edilmesi halinde bu ambalajlar tağşiş edilmiş ambalaj olarak kabul edilecek ve bu ambalajlar fotoğraflar ile kayıt altına alınacaktır. Bu ambalajlarla ilgili olarak tespit edilen tohumluk bayilerine gerekli cezai işlemler yapılacaktır.

6.19. Denetim yapılan yerlerde açıkta tohum satışı tespit edilmesi halinde denetim yapılan yere gerekli cezai işlem uygulanacaktır.

Numune alma ve sonuçların değerlendirilmesi ile ilgili işlemler;

- 6.20. İllere göre denetim amacıyla alınacak olan numune sayıları Ek-10'da verilmiş olup, özellikle tohumluk ticareti yüksek olan dönemlerde belirtilen sayılarda numune alınarak ilgili tohumluk sertifikasyon kuruluşuna analiz amacıyla gönderilecektir.
- 6.21. Ek- 10'da belirtilen türler haricinde il müdürlüğü il sınırlarında önemli ticari hacmi bulunan türlerde toplam ticarete sunulan tohumluk parti sayısının % 5 i civarında numune olarak ilgili tohumluk sertifikasyon kuruluşuna analiz amacıyla gönderilecektir.
- 6.22. İl müdürlükleri istedikleri türlerde her zaman ekte tabloda yer alan numune sayısından fazla numune olarak denetim amacıyla ilgili sertifikasyon müdürlüklerine göndermeye yetkilidir.
- 6.23. EK-10'da yer alan numune denetimi programı çerçevesinde alınacak numuneler sebze türleri hariç bayilerden, sebze türlerinde ise tohum üreticilerine ait depo veya işleme ve ambalajlama yerlerinden alınacaktır. İl müdürlükleri ihbar, şikâyet veya rutin iş programı dâhilinde istedikleri bayide veya üreticide denetim yapma ve numune alma yetkisine haizdir.
- 6.24. Numuneler ve analizler denetim yapılan yerde numune alımı için tespit edilen miktar için geçerli olup tohumluk partisinin tamamını veya numune alınan yerin bütün işlemlerini temsil etmez.
- 6.25. Analiz sonuçları neticesinde tohumlukların **safiyet yönünden** standartların altında tespit edilmesi halinde tohumluk üreticisine bilgi verilerek numunenin temsil ettiği tohumlukların piyasadan çekilmesi istenecektir. Bu sonuçlar tohumluk üreticisinin yetki aldığı il müdürlüğüne gönderilecektir. Aynı firmanın aynı türe ait farklı tohum partilerinden aynı yıl içerisinde üç ve daha fazla sayıda safiyet ile ilgili benzer sonucun gelmesi durumunda bu durumun "**Bilinçli veya kasıtlı olmamakla birlikte sürekli tekrarlanan**" bir durum olduğu sonucuna ulaşılarak gerekli idari para cezası işlemi uygulanacaktır.
- 6.26. Analiz sonuçları neticesinde **çimlenme yönünden** standartların altında bir sonuç alınması halinde bayide çimlenmenin standartların altında çıkmasına neden olabilecek fiziki ortamların olup olmadığı incelenecektir. Uygun olmayan ortamların tespiti hainde bayiden farklı numuneler alınarak analize gönderilecek, bu analizlerde de benzer sonuçların çıkması halinde sorumluluğun bayiye ait olduğu kararı verilerek gerekli cezai işlemler yapılacaktır. İkinci analizlerde standartlara uygun sonuçların çıkması halinde analiz sonuçları bayinin dosyasında muhafaza edilecektir. Çimlenme standartları düşük çıkan numunenin temsil ettiği miktara ait bayide tespit edilen tohumluklar üreticiye iade edilecektir.
- 6.27. Yapılan analizlerde çimlenme oranının düşük çıkması durumunda; ilk olayda hemen cezai işlem uygulanmayacak olup, bu sorunun nereden kaynaklandığının tam olarak tespiti gerekmektedir. Çimlenme problemleri ile karşılaşılması durumunda aynı

bayiden farklı dönemlerde alınacak numunelerde çimlenme sorunu çıkması durumunda cezai işlem bayiye uygulanacaktır. Çimlenme standartlarının üreticiden kaynaklı olduğu yönünde bir şüphe edinilmesi durumunda üreticinin bulunduğu il müdürlüğüne bilgi verilerek üreticide bulunan şahit numunenin analize gönderilmesi ve sonucundan bilgi verilmesi istenecektir. Üreticide bulunan şahit numunenin de standartların altında çıkması durumunda üreticiye cezai işlem uygulanacaktır. Şahit numunenin standartlara uygun çıkması halinde analiz raporu bayide saklanacaktır.

- 6.28. Bir bayide aynı yıl içerisinde farklı partilere ait en az 3 numunede çimlenmeden kaynaklanan sorunlar çıkması halinde bu durumun **“Bilinçli veya kasıtlı olmamakla birlikte sürekli tekrarlanan”** bir durum olduğu sonucuna ulaşılarak gerekli idari para cezası işlemi uygulanacaktır.
- 6.29. TODAB ve TSÜAB tarafından üyelerine piyasa denetimi işlemleri ile ilgili olarak eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılacak, tohumluk kontrolörleri bu çalışmalarda eğitimci olarak görev alacaklardır.

7. CEZA UYGULAMALARI

- 7.1. Söz konusu kanunun 12. maddesinin son paragrafında *“Bu maddede belirtilen idarî para cezaları, o yerin en büyük mülkî amiri tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hâllerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.”* hükmü yer almaktadır.
- 7.2. Tohumculuk Kanununda yer alan idari para cezalarının uygulanmasında, 31.03.2005 tarihli ve 25772 sayılı mükerrer sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5326 sayılı **“Kabahatler Kanunu”** ve bu Kanun'un uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlendiği 12.05.2007 tarih ve 26520 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 442 Seri Nolu Tahsilât Genel Tebliği hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.
- 7.3. Tohumluk kontrolörü, işyerinin veya kontrol edilen tohumluk partisinin 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12. maddesi hükümlerine uymadığını denetimle tespit ettiği takdirde idari para cezası kararı formunu (EK-5) düzenleyecektir. Bu formun ayrıntılı ve çok net bir biçimde düzenlenecek olup işyerinde yapılan denetimde düzenlenen tutanaklar Olur'a eklenecektir.
- 7.4. Formun dayanak bölümüne *“Tohumculuk Kanunu'nun 12. Maddesi”* gibi genel bir ifade yazılmayacak, dayandırılan fıkra, bent veya cümle açık bir biçimde yazılacaktır. Bir ceza işlemine yalnızca bir bent yazılacaktır.
- 7.5. İdari para cezası kararı denetimi yapan teknik elemanlar (biri mutlaka Tohumluk kontrolörü olmalı) tarafından düzenlenecek, şube müdürü ve il müdürü tarafından imzalanarak, Valilik Oluruna sunulacaktır. Ceza düzenleyen kontrolör ile Onay

makamı arasında kalan ve formda yer almayan makamlar ceza işlemini paraflayacaktır. Valilik makamının yetki devri yapması halinde, kaymakamlar veya vali yardımcıları cezaları onaylayabilecektir.

- 7.6. İdari para cezası kararı, cezai işlem uygulanan kuruluşa bir yazı ekinde (EK-6) ve Tebliğ Zarfı (EK-7) içinde taahhütlü olarak gönderilecek ve kararın ilgiliye tebliğ edildiğine dair tebligat belgesi ilgilinin dosyasında muhafaza edilecektir.
- 7.7. İdari para cezası, tebliğ tarihinden itibaren 1 (bir) ay içinde illerde muhasebe müdürlükleri ilçelerde ise mal müdürlüklerine ödenmelidir.
- 7.8. Peşin ödeme yapılmak istenmesi halinde, idari para cezası tutarında 1/4 oranında indirim uygulanacaktır. Peşin ödemelerin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde muhasebe müdürlüğü/mal müdürlüğüne yapılması ve peşin yatırılan ödenti makbuzunun fotokopisinin mutlaka İl Müdürlüğüne ibraz edilmesi gerekmektedir. Bu süreden sonra yapılan ödemelerde peşin ödeme indirimi uygulanmayacaktır.
- 7.9. İdari para cezası verilen kişi / kurumun ekonomik olarak ödeme güçlüğü içinde bulunması halinde taksitlendirme yapılabilir. Taksitlendirme talebi başvurusu, idari para cezası kararının tebliğini müteakip 15 gün içerisinde Valiliklere (il / ilçe müdürlükleri) yapılır. Taksitlendirme kararı verildiği takdirde idari para cezasının ilk taksitinin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde, idari para cezasının ¼'ü tutarında peşin olarak muhasebe müdürlüğü / mal müdürlüğüne ödenmesi ve ödenti makbuzunun il/ilçe müdürlüğüne en kısa sürede ibraz edilmesi gerekmektedir. Taksitlendirme bir yıl içerisinde 4 eşit taksit şeklinde yapılabildiğinden, kalan 3 taksitin idari para cezasının tebliğ tarihinden itibaren 1 (bir) takvim yılı içerisinde idarece belirlenecek sürelerde ödemesi yapılmalıdır. Taksitlerin muhasebe müdürlüğü / mal müdürlüğüne yatırılması ve makbuz fotokopilerinin il/ilçe müdürlüğüne ibraz edilmesi gerekmektedir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde cezanın kalan miktarının tamamı tahsil edilmek üzere ilgili vergi dairesine bildirilir.
- 7.10. İdari para cezası kararının ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 7 (yedi) gün içinde ilgili İdare mahkemesine başvuru yoluna gidebilir. Kararın ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 7 (yedi) gün içinde idare mahkemesine başvurulmadığı takdirde bu sürenin bitiminde idari yaptırım kararları kesinleşir. Mücbir bir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru kararın kesinleşmesini engellemez ancak mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir. Mahkemenin başvuruyu usulden kabulü halinde, dilekçenin bir örneği İl Müdürlüğüne mahkeme tarafından iletilecektir. İl müdürlüğü, başvuru dilekçesinin tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 (on beş) gün içinde mahkemeye cevap verir. Başvuru konusu idari yaptırıma ilişkin işlem dosyasının tamamının bir örneği, cevap dilekçesi ile birlikte mahkemeye verilir. Mahkeme, işlem dosyasının aslını da ilgili kamu kurum ve kuruluşundan isteyebilir. İdari yaptırım kararının kesinleşmesi üzerine ödemeler, ilgili vergi dairesinin hesabının bulunduğu bankalara veya vergi dairelerine yapılacaktır.

- 7.11. Kesinleşen para cezalarının ödemeleri vergi dairelerine yapılır. Ödeme veya kesinleşme süresinde ödenmeyen idari para cezası kararları kesinleşeceğinden durum bir yazı ile (Ceza Kararı, Denetim Raporu, Tebliğ alındısı, Tebligat yazısının fotokopilerinin onaylı birer sureti) tahsil için borçlunun bağlı bulunduğu vergi dairesine gönderilir (EK-8). İlgili vergi dairesine tahsili için bir yazı ile gönderilen Ceza Kararı, Denetim Raporu, Tebliğ Alındısı, Tebligat yazısının fotokopilerinin onaylı birer sureti il müdürlüğünde ilgilinin dosyasında tutulur. Talep edildiği takdirde başvuru yoluna gidilen idare mahkemesine onaylı birer örnekleri gönderilir.
- 7.12. İdari para cezaları Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanacaktır. Ceza miktarları her yıl Genel Müdürlük tarafından illere bildirilecektir.
- 7.13. Tohumculuk Kanunu hükümlerine göre düzenlenen idari para cezaları ile faaliyetten men kararları, kararın onayı tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde Genel Müdürlüğe iletilecektir. Bu bildirimlerde cezaya itiraz edilip edilmediği, tohumluklara el konulup konulmadığı, el konulmuş ise miktarı ve müsadere kararının verilip verilmediği açıkça yazılacaktır. Müsadere veya mahkeme ile ilgili nihai kararlar da ayrıca Genel Müdürlüğe bildirilecektir.
- 7.14. İtiraz üzerine başlatılan mahkeme süreçleri de dâhil olmak üzere bütün süreçleri tamamlanmış olan idari para cezaları, ceza alanların yetkilendirildiği il müdürlüğüne ceza formları ve varsa mahkeme kararları ile birlikte cezayı uygulayan il müdürlüğü tarafından bildirilecektir.
- 7.15. Faaliyetten men cezası sadece üretici belgesinin düzenlendiği, diğer bir deyimle yetkilendirmenin yapıldığı il müdürlüğüne verilecektir. Bu kararlar için Valilik Makamından Olur alınacak ve EK-7 te belirtilen tebliğ zarfı ile tebligat yapılacaktır. Söz konusu karara ait bütün belgeler dosyalarda muhafaza edilecek ve talep edilmesi halinde onaylı birer örneği mahkemeye gönderilecektir.
- 7.16. Aynı kanunun 12. maddesine göre yetkili mahkeme tarafından ele geçirilen tohumlukların müsaderesine karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi durumunda, tohumlukların imhası veya başka biçimde değerlendirme (denemelerde veya projelerde kullanılması, ticari olmayan amaçlarla ekimi vb.) kararına il müdürlükleri yetkilidir. İl müdürlükleri tohumlukların imhasına karar verirse imha ile ilgili maliyetleri EK-5 da belirtilen şekilde karar düzenleyerek ilgili firmaya tebligatla bildirecektir.

8. TOHURLUK İTHALATI VE İHRACATI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 8.1. Tohumluk İthalatı Uygulama Genelgesi'nin 9 ncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ithalat ön izin işlemleri tohumluk sertifikasyon müdürlükleri ve yetki devredilen il müdürlükleri tarafından yürütülür.
- 8.2. İthalat ön izin başvurusu sırasında ibraz edilen yabancı dildeki belgelerin tercümesi ithalatçı tarafından yapılabilir. Ancak ithalat ön iznini düzenleyen müdürlük, gerekli gördüğü durumlarda bu belgelerin yeminli tercümanlar tarafından tercüme edilmesini isteyebilir.

- 8.3. ISTA-Orange sertifikası bulunmayan veya bu sertifikaları düzenleyemeyen ülkelerden yapılan tohumluk ithalatlarında; ülkemiz gümrük bölgesine gelen tohumluklara ithalat ön izni verilebilmesi için, ithalatçı firmanın başvurusuna istinaden il müdürlüklerindeki yetkili kontrolörler tarafından ISTA kuralları çerçevesinde numune alınarak TTSM'ye gönderilir. Analiz sonuçlarına göre ISTA-Orange sertifikasında yurt içi standartları sağlayan tohumluklara ithalat ön izni düzenlenecektir.
- 8.4. Bitki sağlığı sertifikası ithalat ön izni aşamasında talep edilmeyecek, ithalatın gerçekleşmesi durumunda ithalatçı tarafından ithalatın gerçekleştirildiği müdürlüğe veya zirai karantina müdürlüğüne ibraz edilecektir.
- 8.5. İslahçı ve deneme materyallerinde ithal ön izni düzenlenirken lot numarası aranmayacaktır. Diğer tohumluk partilerine ait varsa parti numarası veya referans numarası lot numarası olarak kabul edilecektir.
- 8.6. İthalatçı kuruluş, bitki sağlığı kontrollerinin yapılması amacıyla denemenin kurulacağı ilin Bakanlık il müdürlüğüne başvurarak deneme parsellerini gösteren belge, kroki vs. gibi belgeleri teslim eder. Bu parsellerin her türlü kontrol ve raporlama işlemleri 5996 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütülür.
- 8.7. Deneme parselleri ile ilgili tutulan raporun bir örneği ithalatçı kuruluş tarafından ithalat ön iznini düzenleyen müdürlüğe verilir.
- 8.8. Denemeler ithalatın gerçekleştiği üretim sezonunda kurulur. Herhangi bir sebeple ithalatın gerçekleşmemesi veya denemenin kurulmaması halinde bu durum ithalat ön iznini düzenleyen müdürlüğe bildirilir ve denemeler bir sonraki üretim sezonunda kurulabilir. Bu süre sonunda denemelerin kurulmaması veya ithalat ön iznini düzenleyen müdürlüğe bildirim yapılmaması halinde 5553 sayılı Kanununun 12. Maddesi 3. Fıkrasına göre işlem yapılır.
- 8.9. Tohumluk patates ithalatlarında, tohumluk etiketleri ile beyan edilen belgede yer alan bilgilerin birbirleri ile uyumlu olup olmadığının tespiti için, giriş gümrüğünün bulunduğu ildeki Bakanlık il müdürlüğü kontrolörleri tarafından ithal edilecek tohumlukların gümrükte kontrolleri yapılır. Tohumluk patates ithalatlarında, ithalatçı tarafından düzenlenecek kontrol belgelerinde "Şarj no" bölümüne "lot/parti no" girilecektir.
- 8.10. İhracata yönelik ithal edilecek tohumluk patates çeşitlerinden ülkemizde tescilli olanları için en az orijinal kademede ise ön izin düzenlenir. İhracata yönelik ithal edilen ülkemizde tescilsiz tohumluk patates çeşitleri her ne sebeple olursa olsun ihraç edilemez ise mutlaka tohumluk kontrolörü nezaretinde imha edilerek düzenlenen imha tutanağı ithalat ön iznini düzenleyen kuruluşa gönderilecektir. İhracata yönelik ithal edilen tohumluk patates çeşitleri bir üretim sezonunda ihraç edilmek zorundadır.
- 8.11. İthalat ve ihracat istatistik cetvelleri, genelgeler ekinde yer alan formlara göre eksiksiz düzenlenerek Genel Müdürlüğe gönderilecek olup; bu formlara herhangi bir liste ilave edilmeyecektir. İstatistik cetvellerinde "muhtelif, sebze, meyve vb." gibi çoğul ifadeler kullanılmayıp, ayrıntılı şekilde tür ve çeşit adları belirtilecektir.

- 8.12. Gümrük vergisi konusunda karşılaşılan sorunlardan dolayı, ithalat ön izin yazılarında ithalat amacı belirtilirken "üretim amaçlı ithalat" ifadesi yerine "çoğaltım amaçlı ithalat" kullanılacaktır.
- 8.13. İthalat ön izin başvurusunda, ithal edilmek istenen ebeveynlerin adının beyanı yeterli olup; bu ebeveynlerden üretilecek hibrit çeşidin isminin ön izin aşamasında beyan edilme zorunluluğu yoktur.
- 8.14. İhracat amacıyla ithal edilen tohumlukların ithalatın gerçekleşmesini takip eden 2 üretim sezonu içinde ihraç edilmemesi durumunda, ithalat ön iznini düzenleyen müdürlüğe bilgi verilir. Firmanın gerekçesi uygun bulunması halinde bu süre bir üretim sezonu uzatılabilir.
- 8.15. İthalat ve ihracat istatistik cetvellerinin düzenlenmesinde, kaplanmış tohumluklarda "miktar" olarak kaplanmamış tohumluğun miktarı belirtilecektir.
- 8.16. Deneme amaçlı ithalatlarda, ithalatçı firmadan GDO ve Zirai Karantina Analizleri için gerekli numune miktarı için yazı talep edilmeyecek, Bitki Karantinası Numune Alma Talimatı ile Tohumlarda GDO Analizi İçin Numune Alma Talimatında belirlenen numune miktarları dikkate alınacaktır.
- 8.17. Her bir kontrol belgesi için ayrı ayrı ithalat ön izin başvurusu yapılır. Ancak, ithalatçı firma, tek bir kontrol belgesinde birden fazla fatura/proforma fatura ile ithalat ön izin başvurusu yapabilir.
- 8.18. Üretimi özel izne bağlı bazı türlerde (tütün, kenevir, haşhaş vb.) ilgili kurum veya kuruluştan alınacak izne binaen ithalat ön izni düzenlenir.
- 8.19. Tohumluk İhracat Formunda yer alan "Sertifika (varsa)" kısmında; ihracat ön izin başvurusunda sertifika veya analiz raporu/belgesi beyan edilmesi zorunlu olan türlerde sunulan sertifika, analiz raporu/belgesi belirtilecektir.
- 8.20. Ön izin belgesi düzenlenen ihracatçı, ihracat işlemini ön izin miktarını aşmamak şartıyla farklı zamanlarda ve parti parti gerçekleştirebilir.
- 8.21. Tohum ihracatlarında kayıtlı olma şartı aranmadığından, kayıtsız çeşitlere ait tohumluklara, İhracat Başvuru Formunda "çeşit adı" belirtilmeden "tür adı" ile ihracat ön izni düzenlenir.
- 8.22. Gerçek kişiler tarafından gerçekleştirilecek ihracatlarda, "T.C. Kimlik No" "Vergi Numarası" yerine kullanılacaktır.
- 8.23. Tohumluk ihracatında bitki sağlığı denetimleri için; zirai karantina müdürlüğü bulunan (Ağrı, Ankara, Antalya, Artvin, Bursa, Hatay, İstanbul, İzmir, Mersin, Samsun, Şırnak, Trabzon) illerden yapılacak ihracat işlemlerinde, ön izin yazısının bir sureti zirai karantina müdürlüğüne gönderilir. Zirai karantina müdürlüğü bulunmayan illerde ise bu işlem il müdürlüğü bitkisel üretim ve bitki sağlığı şubesi tarafından yürütülür.
- 8.24. İhracat amaçlı ithal edilen tohumluklara ihracat ön izni düzenlenmesinde, bu tohumluklara daha önce ithalat ön iznini düzenleyen kuruluş yetkilidir. İl müdürlüklerinden yapılan ihracatlarda firma tarafından taahhütname verilerek

ihracata konu olan tohumluğun ihracat amaçlı ithal edilen tohumluk olmadığı garanti edilir.

- 8.25. Deneme amaçlı buğday ve arpa tohumluğu ihracatı başvurularında, ihraç edilecek tohumluk partisine ait herhangi bir sertifika veya analiz raporu talep edilmeyecektir.
- 8.26. Re-export amaçlı ithal edilecek tohumluklar, eğer ülkemizde herhangi bir işleme tabi tutulmadan doğrudan ihraç edileceklerse 1 ay; eleme, ilaçlama ve paketleme vb. işleme tabi tutulacaksa en geç 2 ay içerisinde ihraç edilmek şartıyla ithal edilebilir. Bu tür ihracatlarda, ihracatçı firmadan söz konusu tohumlukları belirtilen süre içinde ihraç edeceğine dair taahhütname talep edilir.
- 8.27. İhracatçı firmanın talebi halinde, gümrükleme işlemleri ile zirai karantina işlemleri farklı illerden yapılabilir. Bu durumda; ihracat ön izin yazısının birer nüshası zirai karantina müdürlüğüne veya zirai karantina müdürlüğü bulunmayan yerlerde il müdürlüğü ile gümrük müdürlüğüne gönderilir.
- 8.28. Süs amaçlı meyve fidanı ithalat ön izin başvurularına; fatura/proforma faturada fidanın yaşının, söz konusu türde ekonomik verim verme yaşından daha fazla olduğunun belirtilmesi, fidan miktarının fidanın kullanılacağı peyzaj projesinde belirtilecek miktardan fazla olmaması ve ithal edilecek materyalin peyzaj amaçlı olarak kullanılacağına dair Taahhütname (Ek-9) alınması şartıyla; Süs Bitkileri İthalat Uygulama Genelgesi (2017/3) kapsamında belirtilen 0602 90 46 00 00, 0602 90 47 00 00, 0602 90 48 00 00 (diğerleri) GTİP numarası kullanılarak, genelge'nin diğer şartlarını da taşıması kaydıyla ithalat ön izni verilebilir. Proje bazında verilen izinler söz konusu projeye istinaden mükerrer izin alınması önlenmesi amaçlı olarak ithalat ön izin belgesi düzenlendikten sonra ithalat ön izni düzenlemeye yetkili diğer il müdürlüklerine ve sertifikasyon kuruluşlarına 15 gün içinde bildirilecektir.
- 8.29. Süs Bitkileri İthalat Uygulama Genelgesi (2017/3) kapsamında ithalatı yapılan tıbbi itri bitkiler için ithalat ön izin düzenlenmesi aşamasında söz konusu tıbbi itri bitkilerin süs bitkisi amaçlı olarak kullanılacağına dair taahhütname alınacaktır.
- 8.30. Süs Bitkileri İthalat Uygulama Genelgesi (2017/3) kapsamında ithalatı yapılan ve 0601 grubunda yer Cynodon spp., Dicondra spp., Zoysia japonica, Paspalum vaginatum ve Pennisetum clandestinum çim türlerine ait çoğaltım materyalleri süs bitkisi olarak kullanılmak üzere ithalatı yapılabilir. Söz konusu çoğaltım materyallerinin kayıtlı çeşit olma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 8.31. Süs Bitkileri İthalat Uygulama Genelgesi (2017/3) kapsamında ithalatı yapılan süs bitkisi tohumlarında ve çim tohumlarında lot numarası aranmayacaktır.
- 8.32. 2017/2 sayılı Fidan, Üretim Materyali ve Fide İthalat Uygulama Genelgesi kapsamında ithal edilen fidan ve üretim materyallerine ait sertifika/belgeler üzerinde bulunan CAC ifadesi standart anlamını taşımakta olup, bu sertifika/belgeler sadece üzüksü ve tropik meyve türleri (yaban mersini, mavi yemiş, ahududu, böğürtlen, frenk üzümü, kuşburnu, kivi, longan, liçi, mango, passiflora-çarkıfelek, pitaya, papaya, gojiberry, guava, aronia, karambola, demir hindi, çerimoya, barbados kirazı, atemoya, çilek guavası, çikolata hurması, anon, şeker elması, gül elması vb.) için kabul edilecektir.

- 8.33. 2017/2 sayılı Fidan, Üretim Materyali ve Fide İthalat Uygulama Genelgesi'ne göre çoğaltım amaçlı veya bahçe tesisi amaçlı ithal edilecek fidan sayısı arazi büyüklüğü ile uyumlu olacaktır. Bununla ilgili olarak tür ve dikim normları dikkate alınacaktır. Bu hüküm üzümü ve tropik meyve türlerinde (yaban mersini, mavi yemiş, ahududu, böğürtlen, frenk üzümü, kuşburnu, kivi, longan, liçi, mango, passiflora-çarkıfelek, pitaya, papaya, gojiberry, guava, aronia, karambola, demir hindi, çerimoya, barbados kirazı, atemoya, çilek guavası, çikolata hurması, anon, şeker elması, gül elması vb.) aranmayacaktır.
- 8.34. 2017/2 sayılı Fidan, Üretim Materyali ve Fide İthalat Uygulama Genelgesi kapsamında;
- 8.34.1. Ülkemizde kayıtlı çeşitlere, sadece üretim, deneme veya ihracat amaçlı ithalat ön izni verilir.
- 8.34.2. Ülkemizde kayıtsız çeşitlerde sadece bahçe tesisi, deneme veya ihracat amaçlı ithalat ön izni verilir.
- 8.34.3. Çeşidin kayıtlı, klonun kayıtsız olması halinde üretim, deneme, bahçe tesisi veya ihracat amaçlı ithalat ön izni verilir.
- 8.35. 2017/2 sayılı Fidan, Üretim Materyali ve Fide İthalat Uygulama Genelgesi'ne göre; doku kültürü ortamında ithalatlar sadece doku kültürü ile tohumluk üretici belgesine sahip yetkilendirilmiş tohumculuk kuruluşları tarafından yapılabilir. Doku kültürü ortamında deneme amaçlı veya deneme miktarı kadar olmak şartıyla çoğaltım amaçlı ithalat yapılabilir.

9. ÖZEL TOHURLUK ÜRETİM ALANLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

- 9.1. Tohumlukların Yetiştirileceği Özel Üretim Alanlarının Özellikleri ve Bu Alanlarda Uyulması Gereken Kuralların Belirlenmesine Dair Yönetmelik çerçevesinde yapılacak olan özel tohumluk üretim alanı ilan edilme başvuruları il müdürlüklerine belirli bir köy ya da mevki üzerinden yapılacak, başvuru esnasında tek tek üretim parsellerine ilişkin bilgiler talep edilmeyecektir.
- 9.2. Komisyon özel tohumluk üretim alanı ilan edilme ile ilgili talepleri en kısa zamanda değerlendirerek karara bağlayacaktır. Karar verilerek özel tohumluk üretim alanı ilan edilen köy ya da mevkilerde üretim yapmak isteyen üreticilerin il müdürlüğüne son müracaat tarihi belirtilecektir.
- 9.3. Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde birinci fıkrası (b) bendine göre üreticiler özel tohumluk üretim alanı ilan edilen köy ya da mevkilerde yapılacak üretimleri için yetiştiricilerle teknik esasları ve hukuki sorumlulukları içeren sözleşme yapmakla mükelleftir.
- 9.4. Üreticiler özel tohumluk üretim alanında yapacakları üretimlerle ilgili Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde birinci fıkrası (c) bendinde belirtilen bilgi ve belgeleri il müdürlüğüne ilan edilen son müracaat tarihinden önce liste halinde verecektir.
- 9.5. İlan edilen son müracaat tarihinden sonra özel tohumluk üretim alanı için yapılacak müracaatlar kabul edilmeyecek bu tarihten sonra il müdürlüğüne özel üretim alanı

için yapılacak müracaatlara ilişkin üretim parselleri bu yönetmelik kapsamında değerlendirilmeyecektir.

10. GENEL HUSUSLAR

- 10.1. Bu talimat ekinde yer alan formlar Bakanlığımız internet sitesinden elektronik olarak indirilebilir.
- 10.2. Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenecek standart belge örnekleri www.tarim.gov.tr/BUGEM adresinde yer almaktadır. Bu belge örneklerine bağlı kalınacaktır.
- 10.3. Bu talimat çerçevesinde yürütülen tohumculuk faaliyetleri ile ilgili bilgiler, Genel Müdürlüğümüz internet sitesinde bir örneği yer alan **Yıllık Tohumculuk Faaliyetleri Raporuna** işlenerek en geç her yılın ocak ayı sonunda Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir.

[\(<http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Tohumculuk/Formlar>\)](http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Tohumculuk/Formlar).

11. YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN TALİMATLAR

Bu talimatla birlikte; 2016/05 sayılı Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı yürürlükten kaldırılmıştır.

SERTİFİKASYON KURULUŞLARI SORUMLULUK ALANLARI

Adana TSTM	Antalya TSTM	Beydere TSTM	Çayırova TSTM	Samsun TSTM	TTSM ¹
Adana	Afyon	Aydın	Bartın	Ağrı	
Batman	Antalya	Balıkesir	Bilecik	Amasya	Ankara
Bitlis	Burdur	Çanakkale	Bursa	Artvin	Çankırı
Diyarbakır	İsparta	Denizli	Bolu	Ardahan	Kayseri
Gaziantep	Karaman	İzmir	Düzce	Bayburt	Kırşehir
Hakkâri	Konya	Kütahya	Edirne	Bingöl	Nevşehir
Hatay		Manisa	İstanbul	Elazığ	Niğde
K.Maraş		Muğla	Karabük	Erzincan	
Kilis		Uşak	Kırklareli	Erzurum	
Mardin		Eskişehir	Kocaeli	Giresun	
Mersin			Sakarya	Gümüşhane	
Osmaniye			Tekirdağ	Iğdır	
Siirt			Yalova	Kars	
Şanlıurfa			Zonguldak	Kastamonu	
Şırnak				Malatya	
Van				Muş	
Aksaray				Ordu	
				Rize	
				Samsun	
				Sinop	
				Sivas	
				Tokat	
				Trabzon	
				Tunceli	
				Çorum	
				Yozgat	
				Adıyaman	

¹ Meyve ve Patates sertifikasyonu ile ilgili belgeler bütün illerden sadece TTSM 'ye gönderilecektir.

Sertifikasyon Kuruluşu:Yılı² :

Tohumluk Partisinin				Sertifikanın/Raporun				
Parti No	Tür	Çeşit	Üretici	Çeşidi ³	Sınıfı ve Kad. ⁴	Tarihi	Numarası	Miktarı (kg) ⁵

¹ Tohum sertifikaları için kullanılacak form.

² Sertifika tarihi itibarı ile veriler girilecek olup, tohumluk numunesinin kuruluşu geldiği tarih esas alınmayacaktır.

³ Sertifikanın Yurtiçi, OECD veya ISTA sertifikası olup olmadığı girilecektir.

⁴ Sertifikanın sınıfı ve kademesi iki harf veya rakamla girilecektir. Örneğin, SE, ÖT, E1, T1, O1, S2

⁵ Adet olarak sertifikalandırılan tohumlar (Örn. Doku kültürü patates) kg'a çevrilecektir.

ÜRETİCİ DENETİM FORMU

Tohum Üretici Belge Tarih ve No	Fide Üretici Belge Tarih ve No	Fidan Üretici Belge Tarih ve No	Süs Bitkisi Üretici Belge Tarih ve No
Ticaret Unvanı			
Adresi			
Teknik Personeller	Adı Soyadı:	TC Kimlik No:	
	Adı Soyadı:	TC Kimlik No:	
Donanım Varlığı	Devam ediyor mu? ☐ Evet – ☐ Hayır Hayır ise eksiklikler;		
	Eksikliklerin giderilmesi için verilen son tarih:		
Alt Birlik Üyeliği	Alt Birliğe üyelik belgesi var mı? ☐ Evet – ☐ Hayır Evet ise, Üye No: Hayır ise, belgenin ibraz edilmesi için verilen son tarih:		
Tohum İşleyicisi (Bu bölüm yalnızca tohum üreticileri için doldurulacaktır)	Sözleşme imzalanan tohum işleyicisi : Tohum İşleyicisinin Belge No : Geçerlilik süresi uygun mu? ☐ Evet – ☐ Hayır		
Tespit Edilen Eksiklikler			

.../.../..... tarihinde yukarıda belirtilen adreste, 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ve Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 27. maddesi ve ilgili mevzuatlara göre denetim yapılarak, düzenlenen bu tutanak imza altına alınmıştır.

Denetim ve Kontrol Yapanlar :

Adı Soyadı :

Ünvanı

İmza :

Sorumlu Yönetici :

(Firma Kaşesi)

TOHURLUK BAYİ DENETİM FORMU

Belge No	Tohum	Fide	Fidan
Ticaret Unvanı			
Teknik Personel	Adı Soyadı:		TC Kimlik No:
Donanım Varlığı	Devam ediyor mu? ☐ Evet – ☐ Hayır Hayır ise eksiklikler; Eksikliklerin giderilmesi için verilen son tarih:		
Alt Birlik Üyeliği	Alt Birliğe üyelik belgesi var mı? ☐ Evet – ☐ Hayır Evet ise Üye No: Hayır ise belgenin ibraz edilmesi için son tarih:		
Alınan Numune Bilgileri	Denetim sırasında Numune alındı mı? ☐ Evet – ☐ Hayır Alınan numuneye ait tohumluğun: Üreticisi veya ithalatçısının Ticari Adı: Türü : Çeşidi : Parti numarası :		
Bayideki Fiziksel Koşullar ile İlgili Bilgiler	Tohumlukların standardının düşmesine etki edecek herhangi bir unsur mevcut mu? ☐ Evet – ☐ Hayır Evet ise unsur hakkında açıklama: Olumsuzluğun giderilmesi için verilen son tarih:		
Bayide Satılan Tohumluklarla İlgili Tespitler	Sertifikasız tohum satılıyor mu? ☐ Evet – ☐ Hayır Evet ise üretici firma adı, tohumluğun tür ve çeşidi: Satılan tohumların ambalaj ve etiketleri yönetmeliklere uygun mu? ☐ Evet – ☐ Hayır Ambalajı ve etiketi uygun olmayan tohumun tür ve çeşidi üretici firma adı: İkinci yılda satılan tohumluk mevcut mu ☐ Evet – ☐ Hayır Analiz Raporu var mı? ☐ Evet – ☐ Hayır İkinci yıl satılıp Analiz Raporu olmayan tohumluğun Üretici Firmasının Ticari Adı, Tohumluğun tür çeşit ve miktarı:		
Tespit Edilen Diğer Eksiklikler			

.../.../..... tarihinde yukarıda belirtilen adreste, 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ve Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 27. maddesi ve ilgili mevzuatlara göre denetim yapılarak, düzenlenen bu tutanak imza altına alınmıştır.

Denetim ve Kontrol Yapanlar :

Adı Soyadı :

Unvanı :

İmza :

Sorumlu Yönetici :

(Firma Kaşesi)

T.C.
..... VALİLİĞİ
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ
İDARİ PARA CEZASI KARARI

PARA CEZASININ MUHATABI

İşyerinin Unvanı	
Bağlı Bulunduğu Vergi Dairesi: Vergi Numarası	
Adresi	
İşyeri Yetkilisi Adı - Soyadı T.C. Kimlik Numarası	
Sorumlu Teknik Personel Adı - Soyadı T.C. Kimlik Numarası	

KESİLEN PARA CEZASININ

Nedeni:	
Yasal Dayanağı:	5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12 nci maddesi ..... fıkrası .... bendi hükümlerine göre;
Varsa Cezaya Esas Tohumluğun Parti Numarası	
Miktarı	
Ödenecek Yer	..... Mal / Muhasebe Müdürlüğü
Son Ödeme Tarihi	Tebliğ tarihinden itibaren 1(bir) ay içerisinde

KESİLEN PARA CEZASINA İTİRAZ EDİLMESİ HALİNDE

Kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 7 (yedi) gün içinde, yetkili idare mahkemesine başvurulabilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

İtiraz Mercii	..... İdare Mahkemesi
Son İtiraz Tarihi	Tebliğ tarihinden itibaren 7 (yedi) gün sonraki tarih
Yetkili idare mahkemesi tarafından aksi bir karar alınmadığı takdirde tahsil işlemleri 21.07.1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun çerçevesinde yerine getirilecektir.	

Kararı Düzenleyenler:

Adı- Soyadı : Tohumluk Kontrolörü İmza:	Adı- Soyadı : Tohumluk Kontrolörü İmza:	Adı- Soyadı : Şube Müdürü İmza:
<p>Olurlarınıza Arz Ederim .... / .... / .....</p> <p>Adı - Soyadı İl Müdürü</p>		
<p>OLUR ...../...../..... Adı - Soyadı Vali İmza</p>		

T.C.

..... VALİLİĞİ

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :

... / ... /....

Konu :

(İşyeri Adı ve Adresi)

Müdürlüğümüz kontrol ve denetim ekibince... / ... / ... tarihinde işyerinizde yapılan denetimde, 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12 nci maddesinin .... fıkrasına aykırı olarak faaliyet sürdürdüğünüz tespit edilmiştir. Bu nedenle tarafınıza Valilik Makamının .....tarihli Olur'u ile ..... TL idari para cezası verilmiştir.

5553 sayılı Kanunun 12 nci maddesi son fıkrasına göre idari para cezasını tebliğ tarihinden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde ..... İdare Mahkemesine itiraz edebilirsiniz. Bu itirazınız verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz.

İdari para cezasının indirimli olarak ödenebilmesi için ödemenin Kanun yoluna başvurmadan önce yapılması gerekmektedir. İdari para cezasını tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içerisinde ödemeniz halinde 1/4 oranında peşin ödeme indiriminden yararlanabilirsiniz.

Ekonomik durumunuzun müsait olmaması ve idari para cezasının taksitle ödenmek istenmesi halinde Müdürlüğümüze başvurmanız gerekmektedir. Talebinizin uygun görülmesi halinde idari para cezasının ilk taksitinin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ..... Müdürlüğüne ödenmesi koşuluyla, para cezası bir yılı aşmamak üzere dört eşit taksit halinde ödenebilmektedir. Taksitlendirmenin uygulandığı durumlarda peşin ödeme indirimi yapılmayacaktır.

Ödeme yapıldıktan sonra ödenti makbuzunun mutlaka .....İl Tarım Müdürlüğümüze ibraz edilmesi gerekmektedir. Makbuzların ibraz edilmemesi durumunda ödeme yapılmamış sayılacaktır.

Tohumculuk Kanununa göre verilen ve süresinde ödenmeyen idari para cezalarının takip ve tahsilinde 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Cezaya esas olan tohumluk partisinin piyasadan toplatılması ile ilgili bütün sorumluluk tarafınıza ait olup, tohumlukların toplatılması işleminin bir ay içinde tamamlanması ve sonucu ile yetki almış olduğunuz İl Müdürlüğüne ve tohumlukları dağıtmış olduğunuz İl Müdürlüklerine tebliğden itibaren 2 (iki) ay içinde bilgi vermeniz gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İl Müdürü

Eki: İdari Para Cezası Kararı (1 adet)

Örnek No: 41

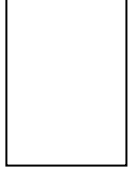
tebligat çıkarıldığından keyfiyet haber verilerek muhatap yerine	
6 - ..... tebellüğden imtina ettiğinden	
7 - Adreste kimse bulunmaması üzerine	
8 - Tebliğ yapacak kimse	
sebebiyle imtina ettiğinden	
..... huzurunda	
	Tebligat yapılanın
	Tebliğ tarihi (imza veya parmak izi) imza .....
	Tebliğ memurunun imzası :
	Tebliğ edilen yeni adres :
	.....
	.....
	.....
	.....

TEBLİĞ MAZBATALI ZARF

Tebliği çıkaran
 Mercii adı : .....
 Dosya No : .....
 Tebliği daveti de tazammun ediyorsa, hazır bulunulması
 lazım gelen : .....
 Yer : .....
 Tarih : .....
 Gün : .....
 Saat : .....
 Bu zarf : .....
 İhtiva eder : .....

TAAHHÜTLÜ

No.

ADRES :

İmza ve mühür

Tebliğat Tüz. m. 33, 75 Örnek No. 3, 7

Not : Bu kısma muhatabın adresi yazılacaktır

T.C.
..... VALİLİĞİ
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK İL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : ... / ... /....

Konu : Para Cezası

.....VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

...../.....

..... Vergi Numaralı ..... adresinde faaliyette bulunan .....'ne, 5553 sayılı Kanun'un 12 maddesinin ... fıkrası gereğince, .../.../20.. tarihli Valilik onayı ile .....TL idari para cezası kararı verilmiştir.

İdari para cezası kararının tebliğ tarihinden itibaren 1 (bir) aylık sürenin bitiminde cezanın Muhasebe Müdürlüğüne / Mal Müdürlüğüne yatırılmadığı anlaşıldığından söz konusu ceza kesinleşmiştir.

Sözü edilen işletmeye yazılan tebliğ yazısı, para cezası kararı ve denetim raporunun onaylı birer fotokopisi yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

İl Müdürü

EKLER:

Tebliğ Yazısı

Tebliğ Alındısı

1. Para Cezası Kararı
2. Denetim Raporu

TAAHHÜTNAME

.../.../20... tarihli dilekçe ile ..... İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne müracaat ederek ithalat izni talebinde bulunduğumuz meyve fidanları ile ilgili olarak; sunulan bilgi ve belgelerin içeriğinin doğruluğunu ve ithal edilen meyve fidanlarının yalnızca süs amaçlı olarak belirtilen peyzaj projesinde kullanılacağımızı ve satılmayacağını taahhüt eder, aksi halde doğabilecek her türlü hukuki ve cezai sorumluluklar ile, zararın doğduğu tarihten itibaren işleyecek gecikme zammı ile birlikte, gayrikabil-i rücu hiçbir itiraz beyan etmeden, ilk talepte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümleri çerçevesinde geri vermeyi kabul ederek meydana gelmesi muhtemel zararların tarafımızdan karşılanacağını kuruluşum adına kabul ve taahhüt ederim.

(Tarih)

(Yetkili Adı Soyadı ve İmzası, Unvanı, Firma Kaşesi)

Piyasa denetimi Kapsamında il bazlı numune sayısı tablosu

İl	Arpa	Ayçiçeği	Buğday	Çeltik	Mısır	Pamuk	Toplam
Adana	-	4	20	-	14	3	38
Adıyaman	5	-	9	-	1	1	15
Afyonkarahisar	10	-	18	-	1	-	29
Ağrı	4	-	11	-	-	-	15
Aksaray	7	1	9	-	2	-	19
Amasya	2	1	12	-	1	-	16
Ankara	18	4	49	-	1	-	72
Antalya	4	-	11	-	2	1	17
Ardahan	1	-	1	-	-	-	2
Artvin	-	-	-	-	-	-	-
Aydın	1	-	3	-	5	7	9
Balıkesir	1	1	14	2	4	-	22
Bartın	-	-	1	-	2	-	3
Batman	1	-	8	-	1	-	10
Bayburt	1	-	3	-	-	-	4
Bilecik	1	-	3	-	-	-	4
Bingöl	-	-	1	-	-	-	1
Bitlis	-	-	4	-	-	-	4
Bolu	1	-	5	-	-	-	6
Burdur	2	-	6	-	1	-	9
Bursa	1	1	8	-	5	-	15
Çanakkale	2	1	9	2	3	-	17
Çankırı	2	-	10	-	-	-	12
Çorum	5	2	24	1	-	-	32
Denizli	4	2	9	-	3	1	18
Diyarbakır	4	-	42	-	4	4	50
Düzce	-	-	-	-	1	-	1
Edirne	1	9	15	8	1	-	34
Elazığ	4	-	5	-	-	-	9
Erzincan	1	-	4	-	-	-	5
Erzurum	3	-	12	-	-	-	15
Eskişehir	8	1	20	-	1	-	30
Gaziantep	3	-	9	-	1	1	13
Giresun	1	-	1	-	-	-	2
Gümüşhane	1	-	2	-	-	-	3
Hakkari	-	-	1	-	-	-	1
Hatay	-	-	8	-	3	5	11
İğdır	1	-	2	-	1	-	4
İsparta	4	-	5	-	-	-	9
İstanbul	1	1	4	-	-	-	6
İzmir	1	-	4	-	9	3	14
Kahramanmaraş	3	1	15	-	5	-	24
Karabük	-	-	2	-	-	-	2
Karaman	5	1	11	-	3	-	20
Kars	4	-	6	-	-	-	10
Kastamonu	1	-	7	-	1	-	9
Kayseri	8	1	17	-	1	-	27
Kırıkkale	3	1	12	-	-	-	16
Kırklareli	-	7	13	-	2	-	22

Kırşehir	7	1	11	-	-	-	19
Kilis	1	-	3	-	1	-	5
Kocaeli	1	-	2	-	1	-	4
Konya	22	4	77	-	11	-	114
Kütahya	3	-	15	-	-	-	18
Malatya	3	-	6	-	-	-	9
Manisa	3	-	11	-	6	-	20
Mardin	2	-	21	-	10	1	33
Mersin	-	-	13	-	3	-	16
Muğla	1	-	4	-	2	-	7
Muş	1	-	13	-	-	-	14
Nevşehir	5	-	12	-	-	-	17
Niğde	2	-	7	-	-	-	9
Ordu	-	-	-	-	1	-	1
Osmaniye	-	-	6	-	5	-	11
Rize	-	-	-	-	-	-	-
Sakarya	-	-	2	-	7	-	9
Samsun	1	1	12	2	5	-	21
Siirt	-	-	4	-	-	-	4
Sinop	-	-	2	1	1	-	4
Sivas	6	-	32	-	-	-	38
Şanlıurfa	19	1	35	-	13	26	68
Şırnak	-	-	8	-	-	1	8
Tekirdağ	1	12	20	1	1	-	35
Tokat	2	1	14	-	1	-	18
Trabzon	-	-	-	-	1	-	1
Tunceli	1	-	1	-	-	-	2
Uşak	5	-	8	-	-	-	13
Van	1	-	9	-	-	-	10
Yalova	-	-	-	-	-	-	-
Yozgat	3	1	35	-	-	-	39
Zonguldak	-	-	1	-	1	-	2

Sebze türlerinde piyasa denetimi kapsamında il bazlı numune sayısı tablosu

İller	Biber	Domates	Hıyar	Karpuz	Kavun	Genel Toplam
Adana				1	3	4
Antalya	2	5	12	15	4	38
Balıkesir	13	6	2	1	10	32
Bursa	4	8	4		1	17
Konya	1	1	2		2	6
Mersin				1		1

